

tiam p istū modū. s. q. si exigerent: sint parati da
re ad mandatū ecclesie: als vt dictū est nō esset
in statu salutis z ptemnūt pceptū ecclesie. Et vbi
est fluetum dare de toto facere psciam vt dent
Ubi vero aliqua quota etiā parua puenit dari
illam dent. Nec tñ videt q. oporteat facere cō/
scientiā nisi p principalibus domus. Nā filijsami
lias scitū z huiusmodi dare nō pnt. Quid aut sit
decima: quib⁹ debeat dari z a quibus vide. s. in
secūda pte ti. 3. post. c. de inobedientia.

Titulus decimus nonus. De statu p̄dicatoz
vbi ponunt sexdecim p̄prietates celoz quas de
bent habere p̄dicatores z. 19. p̄uilegia p̄dicato
rum. **Capitulum primum.**

Celi enarrant
gloriā dei: ps. 18. licet fm sup̄fi
cicm littere etiā verū sit: q. celi
materiales enarrāt gloriā dei:
co modo q. dicit: q. opus lau
dat magistrū. Ex magnitudine enī z pulchritu
dine z ordine z influētia z virtute celoz p̄p̄he
dit gloriā z magnitudo dei q. eos creauit scdm
illud Ro. i. Inuisibilia dei p ea q. facta sūt intel
lecta p̄spiciunt. Nū p̄ncipalis sensus est de aplis
z alijs p̄dicatozib⁹: de qbus tria notant. **Pri**
mo ex afflitatione hnt in se p̄fectionē qz celi. **C**
2° ex actione hnt ab ecclesia p̄uilegiationē: quia
enarrāt. **3°** ex narratione hnt mere determina
tionē: qz gloriā dei: qz vt digne p̄dicent: debent
hēre p̄ditiones celoz spūalit: quas declarat dñs
Jo. 10. cardinalis. l. xvi. sic dicens. Quales esse
opteat doctores ecclesie diuinā laudē z gloriā
p̄dicātes: nō p̄p̄ia symphoniades n̄r grauide in
dicat dicēs. **C**eli enarrāt zc. **C**eli inquā nobiles
q. ditate de terrestri materia: i. quā adam. plap̄
est: nihil hntes: s. fide sacris z vita emuli xpi no
tant a paulo. i. Corin. penult. dicente. **Pri**m⁹ hō
de terra terren⁹: secūda de celo celestis zc. **C**eli p
culdubio sūt si sic sunt loco officij sublimēs sic
alti aīo holuz terrenoz q. rlibet p̄tēnūt insult⁹ si
cut scriptū ē ps. 2. Qui hitat i celis iridebit eos
Nec satis ē semel z bis p̄stant egisse: s. demū p
pter mala dicta cedat: cū celū in suis circulis ex
istat p̄petuo: vñ placuit creatori celū qd tñ semp
mouet firmamentū nūcupare: gen. i. verū tñ: qz
ab auditorib⁹ vel subditis suis glibet sibi obie
vēdicat actus q. suo sup̄iori obiam nō exhibet:
velut celū in suo motu velocissimū diuinis mā
datis parēdo: ēt patenē se reddat mystice petro
dicēte. 25. c. **C**eli magno ipetu transeūt. Sciāt in
sup̄ hi qb⁹ eos hntib⁹ debeat decorari: dū celi nū
cupati stellarū planetarūq. sp̄e mire hos intucē
uentilos nō īgrantes q. longe p̄les sint stelle: q.
a nobis videri nō pnt q. q. vīlū patent: neque iū
numerari: gen. 15. Ad quē finē dictū putēt: eccl.
43. **S**ola sp̄es celi glia stellarū. mūdū illuminās

in excelsis dñs. **I**ntus enī angeli sint sponsi do
ctores: vt hoib⁹ exteri appareāt oī vtute formo
si. Caueāt aut sumope ne obfurent dū fortassis
alijs radijs: q. solarib⁹ illuminari q. rūt secularium
lris sup̄flue insudātes: nulla enī luce celi splende
scūt: q. nō oriat a sole ecclastico teste. **S**ol illu
minās p oīa respexit: z glia dñi plenū ē pp̄ eius.
42. **P**ar ē vt iusticie sole rutilantes solis radios
transfūdāt i ceteros: vt verificet illd ps. 135. Qui
fecit celos i intellectū valeātq. cū p̄p̄beta alio au
ditores dicere: ezech. i. **A**pri sūt celi z vidi visio
nes dei. Quia tñ sinulti sūt celi dñis arcanis re
pleti videāt ne vbiq. se totos aperiat. Quozidā
enī oculi egri velut noctu limpido solis radios
sustinē nō valētes i media luce cecāt. Quare ce
lis prudētia opus ē: sic scriptū ē puer. 3. **D**ñs sta
biliuit celos prudētia: hinc p isa. 66. idē dñs ait.
Celi ē sedes mea. Quosup̄za celos lateat magni
ficētia: iuxta illud ps. 8. **E**leuata ē magnificentia
zc. **T**ūc erūt vtiq. celi: si fuerint sperici figura p
secti capacitateg; maximi gemina videlz chari
tate repleti ordine diuino amātes deū: q. creauit
celū z terrā z quicqd celi ambitu p̄tinet: best. 13.
Carnales p̄terea vocat aplis. i. Corin. 3. quos n̄
vt p̄cordia celos: s. velut beluas discordia nu
trit. **C**eli nempe ordine suo inferiora gubernant
nūqd ait iob. 38. **N**osti ordinē celi zc. **S**i vō ad
horā qūq. humana fragilitate vincente aut alia
cā mouēre: lis orta fuerit inter tales mutuo se mi
tigent: sicut celi q. alterutras malicias tēperant
elementoz nullū auxiliū implorātes: de quo bñ
exponit illud scī iob. 38. vbi dicit. **Q**uis enarra
bit celoz rationes: z p̄tentū celi q. dormire fa
ciet: **Q**uinimo prudēt attendāt ip̄loz officium
foze inferiora regere plene: vt libeat populis cū
veritate dixisse. **H**abui⁹ enī de celis auxiliū et
liberati sumus. i. machabeo. 12. **L**icet aut eis cū
paulo celoz natura pductis sup̄fluos humores
terrestres attrahere collectas diuitib⁹ indicēdo
vt inde miseri sustentent. **S**ic de opit celū nubi
bus z parat tre pluuiā: ps. 146. **A**liqñ creni celo
rū facies tegunt caligine vel nubib⁹ atris: s. tñ
tūc lumē refūdunt: z illis obstaculis dissipatis se
eē demōstrant qd erāt. **Q**uia nimirū doctoz vi
ta talis ē dñs: vt si sepe malicia detrahentiū infu
mēt: tñ p bona opa z debitā patiā scitatis lu
mē n̄ cesset effundē: z mordentiū rabie ex bonis
opib⁹ p̄sideratis sup̄pta: pateat euident nubiū ma
ledicta celos offuscasse: s. solū volasse ab oris la
trantiū ad aures audiētiū. **S**ic ex ponat oīo sa
lomonis. 3. **R**e. dicētis. **S**i clausū fuerit celū zc
Tandē talis sit oīs vita doctentiū: vt sic celū in
tuētes singulos i admirationē z imitationē atq.
diuina p̄conia puerat. **S**criptū ap̄pe ē: dabo p
digia in celo z in terrā. **J**oe. 3. **Q**uicūq. igit bis
sexdecim p̄ditionib⁹ celoz fuerint insigniti: vete
sūt celi: q. enarrāt gloriā dei: hec ille.

Secūdo notatur actus

pprijs ipsoꝝ p̄dicatoꝝ: et hoc est enarrare. i. ex-
tra narrare alijs p̄dicacionē qđ intus intelligūt
et gustāt p̄ deuotionē: fm illud ps. ps. 165. **D**emo-
nstrā suauitatis tue eructabūt. hoc aut officium: vt
dī de sta. mo. qđ dei timorē. est p̄uilegiatū ab ec-
clesia multiplici: et ponit sup dicto. c. Jo. an. 19.
p̄uilegia eius. **P**rimo qđ de q̄libet religione
pōt qđ ad illud assumi: etiā statū clericali bīta tñ
līa suoz p̄latoꝝ: de iudeis qđ sit. gōf. **2**o qđ null⁹
laicus ad hoc admittit: nisi mitteretur a deo: qđ
en h̄et p̄bare p̄ enidēs signū: vt moyses missus
ad pharaonem: g. p̄batur p̄ signa vera in ero. de
bere. cū ex inisico. **3**o qđ nec cleric⁹ illud officiū
exercet: nisi miss⁹ a suis supiorib⁹. **R**o. io. Quō
p̄dicabunt nisi mittant. **E**o ipso autē quo alicui
dāt cura aīarū: intelligit missus ab ecclesia quo
salte ad suos subditos qđ debet p̄dicare. Et sic
intell⁹ dictū greg. di. 43. si rector. ibi dī qđ offi-
p̄cōis als p̄dicatōis. i. p̄dicator⁹ suscipit q̄s cū
ad sacerdotiū accedit. s. ad regimē ecclesie. **R**eli-
giōsi mlti hoc h̄nt ex p̄uilegio pape: als ad ep̄m
p̄tinet h̄ līa. **4**o vt nō clam s̄ publice p̄dicet
matth. x. p̄dicare sup tecta. i. publice: qđ i aure au-
ditis. i. secrete: ait xps: vñ de here. cū ex inisico
reprehendunt occulta quentacula in actu p̄dica-
tionis vt suspecta de here. **5**o vt p̄ficianē p̄di-
catores in ecclesijs cathedralib⁹ et regularib⁹: vt
qđ ep̄i p̄nt in coadiutores h̄re: vt de offi. or. in
cetera. **I**bi enī dī qđ in cetera qđ ad salutē spec-
tant p̄p̄i xp̄iani: pabulū verbi dei maxime sibi
noscat necessariū: vnde ep̄is mandatur: vt viros
idoneos ad p̄dicacionis officiū exercendū assu-
mant: potētes in ope et sermone q̄ vice eoz cum
ipsi nō valent hoc agere p̄pter occupationes vñ
alias plebes sibi cōmissas edificet et eis ep̄i neces-
saria subministrēt. **6**o vt sint vicarij ep̄i. s. ex cō-
missione ipsoꝝ ep̄oz quā facere eis debet: si sūt
idonei. **Q**ui. s. etiā adiuent in audicijs p̄fessio-
nibus et alijs p̄tinentib⁹ ad salutē: vt in dicto. c. in
cetera. Et paulus socios h̄nt ad p̄dicandū bar-
nā et titū et timotheū. Et petrus linū et cletum p̄
directione aīaz. **7**o vt occasione h̄i officij adi-
piscendi mittant aliq ad studiū theologie cū p̄-
uilegio de quo h̄r: de m̄gr̄is sup specula. vt enī
dicit Inno. di. 61. miserū est eū fieri magistrū: q̄
nunq̄ fuit discipulus. Et ab apl̄is electus ē i so-
ciū ad p̄dicandū matthias: q̄ erat doct⁹ in lege.
s. vt licite possint mendicare et accipere ab his
q̄bus p̄dicāt. i. corin. 7. **S**i sp̄alia vobis semia
uimus magnū nō est: si carnalia v̄ra metamus.
Nā et dñs statuit qđ euāgeliū p̄dicāt de euāge-
lio viuere: ad qđ insinuandū misit ap̄los ad p̄-
dicandū sine sacculo et pera et pecunia: vt de ele-
mosynis vitterent: sicut et ipse fecit. iz. q. i. hēbat.
Et ipsas el̄ynas licite recipiūt ē ab excōicatis.
9o vt postulatio facta de p̄dicatoꝝ. s. in p̄latūz
et rectorē ecclesie citius admittat: vt de elec. In
cāis in si. p̄sumit enī qđ bñ pascet p̄p̄m cibo do-
ctrine: fm illud Job. vlti. pascite oues meas. **10**o

vt alteri ep̄at⁹ ecclesia p̄scribat: et cū scia rei et de
p̄scrip. c. i. **11**o vt cū gentilib⁹ cib⁹ suscipiat dī ut
deis qđ sit: fm illud luc. 9. **E** comedētes et bibētes
qđ apud illos sūt. **12**o vt diuersoz religionū ba-
bitus i vñū p̄formet: d. vi. et ho. cle. de. g. **13**ud
tñ sane intelligendū: vt cū sit ex dispensatiōe pa-
pe p̄pter cām spālē: vt ibi fuit factū. Nā als regu-
larit dī: nō arabis in boue sūt et asino: dicit scrip-
tura. i. hoies diuerse p̄fessionis: nō iūges: vt expo-
nit canon. 16. q. 7. in noua. s. ad officiandū ecclesiā.
Nō dī qđ p̄dicatoꝝ: si regularis ē dimittē habitū
suū: vt p̄formet se morib⁹ clericoz vñ religiosoz
q̄bus p̄dicat: aut etiā illū occulte deferre s̄ palā.
In alijs dī se p̄formare cū alijs salua obseruatō-
ne sue religionis: di. 41. quicq̄s cū glo. archi.
13o vt ad p̄dicacionē dū p̄dicat qđ excōit⁹ ad-
mittat nec eijsiat de ecclesia: si ē de dīnis offi-
cijs. de sen. excō. rñso. Et sūt notozij usurarij et
p̄ctōres et hēici et infideles. Et vt p̄dicacionē
de eis materia p̄uersionis. **P**redicate euāgeliū
oī creature: ait xps mar. vlti. nullū excipiedo.
14o vt cleric⁹ et religiosus et si cogat mendicare
votū tñ transmarinū. s. ad terras sanctā p̄sonalit
exeg tenet: cū. s. est aptus ad p̄dicandū de voto
ex multa. **N**ō videt intelligendū si līam h̄z a p̄-
lato suo qđ ad religiosos. **N**eq̄ enī votū pōt exe-
qui sine assensu p̄lati et p̄cipue pegrinatiōis: in q̄
p̄lato fieret p̄iudiciū. **15**o vt indign⁹ et insuffi-
ciēs ad hoc nō admittat: de eta. et q̄li. c. penulti.
pau. ad Titū. i. c. potēs sit exhortari i sana doctri-
na et eos qđ p̄dicāt reuincere. Et symachus papa
di. 81. **N**emo monitoris recte p̄sonā suscipit: nisi
q̄ actibus suis errata p̄demnat et vite innocentia
p̄uersione demōstret. **16**o vt certe p̄sone leges
vel physicā nō audiāt: ne hoc p̄ officiū negligat:
ne clerici vñ mona. sup specula. **17**o enī nosce scri-
pturas sacras et leges ecclesie nō legalia vel medi-
cinalia: si qđ vult vtilia p̄dicare: vñ de xpo dī lu.
vlti. qđ aperuit eis sensum. s. apl̄is: vt intelligerēt
scripturas. **17**o vt secure x̄bū dei p̄ponat i ge-
nere. Et nō alijs p̄ctōz occult tangat i sp̄c. s. ipsū
noīando: apl̄s. z ad thi. z. c. x̄bū dei nō ē alligatū
isa. 58. c. **E**lama ne cessēs et. **A**nnūcia p̄p̄o meo
scelera eoz. **18**o. ordo p̄dicatoꝝ i ecclesia dei dī
eē p̄cipit: vt de excels. pla. nimis praua. Et merito
qđ xps ad hoc missus ē. **19**o. **S**pūs dñi sup me
eo qđ vñxerit me. **A**d euāgelizandū paupib⁹ mi-
sit me: et exinde p̄secuta ē p̄uersio mūdi ad deū
Ro. io. **F**ides ex auditu: auditus aut p̄ x̄bū x̄p̄i:
quō aut audiēt sine p̄dicatē. **B**er. vñ tāta lux in
toto orbe nisi de p̄dicato iesu. **19**o qđ multe et
magne indulgētie p̄cesse sūt a multis sūmis pō-
tificib⁹ audiētib⁹ p̄dicacionē fratru p̄dicatoꝝ: qđ
vidi i p̄uilegijs: et ita credendū ē de alijs p̄dica-
toꝝib⁹. **A**dde. zo. qđ p̄uilegiata merces eis re-
seruat in celis. s. aureola spāl̄is p̄mij accidētalis
qđ dāt doctoꝝibus. fm illud. z. thi. 4. **C**ursū con-
sumui. s. p̄dicacionis fidē seruauī. s. fideliter me
habendū in reliquo reposita est mihi corona.

Quantum ad tertium

ex eo qđ dī quid enarrāt isti celi: qđ gloriā dei ostendit determinatio materie pđicande. Non enī debēt narrare gloriā suā se laudando et ostēdendo sciam suā s; gloriā dei. Magnificentiam glorie scitatis tue loquent et mirabilia tua narrabunt: ps. 138. Mirabilia si quidē opa dei. s. creationis gubernationis redēptionis debent pđicari. Et bona qđ habent in glia: qđ ibi est oē qđ appetit recte: ps. Satiabor cum apparuerit glia tua. Et ea p que puenit ad gloriā. s. opa virtutum. Ro. 2. Gloriā hōi opanti bonū. Et quia hec hñt p fidem: iō et fides pđicanda et hereses eradicande: ad qđ est institutū officiū inquisitorū. De pñentibus ad cōmendationē fidei et veritatē ei habes in. 4. pte ti. de fide. De erroribus indeorū paganorū et hereticorū p modū pđicationis habes. s. in. 2. pte ti. de infidelitate. De inquisitoribus quō se debent habere i inquisitione contra hereticos. Ca. ij.

Ingruit aut mari

me inquisitorib; q hñt pđicare illud ps. 67. Dñs dabit verbū euangelizantib; virtute multa. Et hoc triplici. Prio virtute. s. sapie ad pponendū veritatē doctrine. 2. virtute pstantie ad tolerandū psecutionē ab hereticis et ipsā mortem. 3. virtute prudentie ad pvincendas astutias et malicias eorū: qđ pđicatorib; cōiter cōmittit inquisitionis officiū et religiosi ordinis pđicatorū: s; et minorib; sit cōmissū in pñcia tuschie et alijs pñcijs ob reuerentiā beati francisci: iō titulo de pđicatorib; adnectit caplm de inquisitoribus. Bonifacius. 8. vt inquisitionis negociū cōtra hereticā prauitatē ad dei gloriā et augmētum fidei nris tpibus pspere leges p Federicū impatorē pmulgatas i dei et ecclie honorē et hereticorū exterminū approbātes et obseruari volentes vniuersos seculi pñtes et dños tpales: ac pñciarū terrarū et ciuitatū aliorūq; locorū rectores quibuscūq; dignitatib; vel officijs aut nobus censeant: regimus et monem; sicut reputari cupiūt et hñi fideles: ita p defensione fidei dyocesanis epis et inquisitoribus heretice prauitatis a sede aplica deputatis aut in posterū deputandis: pareant et intendāt in hereticorū credentiū fautorū receptatorū et defensorū ipsorū in inuestigatione captione ac custodia diligenti cū ab eis fuerint repositi. Et vt pñtas pñas pestiferas in pñtē seu carcerē eorū seu inquisitorū dictorū: vel ad locū de quo ipsi vel alig seu aliq; ex eis mandauerūt infra eorū dñorū pñtē vel rectorū districtū ducāt vel duci faciāt sine mora vbi p viros catholicos a pñtis epis seu inquisitoribus vel eorū aliq; deputatos sub arta et diligenti custodia teneantur: donec eorū negociū p ecclie iudiciū terminetur. Et osq; de heresi a dyocelano epo vlt inquisitore seu inquisitorib; cōdemnatos pñti pñtes dñi tpa

les siue rectores vel eorū officiales: seu nūcij sibi relictos statim recipiant indilate ad aduersione debita puniendos: nō obstantib; appellationib; seu pclamationib; pđictorū nequie filiorū: cū tā fm ordinationē pdecessorū nrorū: qđ fm legē imperialē appellationis et pclamationis bñficiū exisse sit hereticis et credentib; et eorū receptatoribus fautorib; et defensorib; inēdictū. Prohibemus qđ districti pñtib; dñis tpalib; et rectorib; eorūq; officialib; supradictis: ne ipsi de hoc crimine cū mere sit ecclasticū: quōq; mō cogscant vel iudicent: siue capros p eodem crimine absq; dictorū eorū vel inquisitorū aut saltē alterū eorū licentia vel mandato a carcere liberēt: aut executionē sibi p bi crimine a dyocelano vel inquisitoribus seu inquisitore inunctā put ad suū officium spectat: facere seu adimplere detractēt vel alias dyocelanorū iudiciū aut inquisitorū sniam seu pcessum directe vel indirecte impedire psumant. Si qđ aut de pđictis pñtib; dñis tpalibus rectoribus vel eorū officialib; aut bailiis cōtra pñta fecerit: aut pñta fidei negociū dyocelano epo: vel inquisitorib; incūbēti se opponere attentauerit aut forte psumperit: vel ipsū aliquaten; impedire voluerit: necnō q scienter i pñtis dederit auxiliū cōsiliū vel fauorē: ex cōicationis se nouerit mucrone pssum: quā si p annis aīo sustinuerit pñaci: ex tūc velut hereticus pdemnet: extra dhere. vt inquisitionis li. vi. Jo. an. in nouel. sup verbo mere dicit q nō obstant auctoritates veteris testi: p quas pñari videt: hoc licere pñcipib; vt ps deutro. 7. c. 2. c. 2. et tangit. 23. q. 5. si audieris. Et exemplū hñ de ieb rege isrl quo ad sacerdotest: baal. 4. Re. io. Ad hec et sitia rñdet p id qđ hñ. 2. q. 7. 9. itē cū baalā. vbi dñ q multa i veteri testō pcedebant: q bodie sūt phibita. Satis est hoc expñse pstitutionē ecclie eē phibitū. Et sicubi canon eis circa hoc pñittit. Illud sempitelligit ad mandatū ecclie vel in casu executionis snie late p eccliam vel pcepti facti p eā. Quō agendū sit qñ hereticos pcedit p epm et inquisitorē et de pcessib; adinuicē cōicandis. Querit glo. sup xbo puniēdos. Quid iuris si ordinarius et inquisitor discordēt in mādato: puta qđ vnū eorū mādāt puniri p se pñatū: alter mādāt relaxari p se absolutū. Rñdet satis vñ supsedendū donec papa pñlat: vt e. ti. p hoc li. vi. ibi enī dñ. Vlt vt dictū inquisitionis officiū efficiat meli; vti liusq; pcedat: pcedim; p epō ipsos et p inquisitores de facto eodē ingri valeat cōiter vñ diuisim: et si diuisim pcesserint: teneāt sibi inuicē cōicare pcessus: vt p hoc possit meli; vñtal inueniri. Et hi si inquisitores i hoc casu i snie pñtiōe dyocesanis vel ecclie duxerint deferendū: p vtrosq; fil snia pferat. In qua ferenda si nō uenerit p vtrosq; negociū sufficientē instructū ad sedē aplicam remittat. Siue aut ordinaria siue delegata epī pñtē pcedant: illi in pcedendo modū obseruet: quē inquisitores pñt et debēt p iura cōia: vt pñales

coactiones seu ordinationes aplice sedis obseruare. Et i principio dicti. c. p. hoc dicitur: q. quis in aliqua sede aplice sint deputati inquisitores: nō p. hoc tollit ep̄s p̄as: qn̄ et possint pcedere contra hereticos nō exēptos: et pōt ep̄s iure ordinario pcedē h̄ hereticos. Contra exēptos et s̄ iure delegationis fm̄ glo. ibi. Et allegat. c. ad abolendā in fi. de hereti. **C.** Q. aut dictū ē i dicto. c. p. hoc: q. ep̄s et inquisitor cū diuissim pcedūt: debent sibi cōicere pcessus: intelligit talē cōicatio: nē necessario fiendam: qn̄ nil aliud restat: nisi vt sn̄a pmulget. **Q.** si aliter nō posset cōmode pcederem̄ visis actis alteri? tūc semel tm̄ cōicatio tribuat: vt habet in extrauaganti Bndicti. xi. q. incipit ex eo. **C.** Itē in cle. de hereti. multoz dicitur q. si ep̄s q. inquisitor: vn̄ sine alio pōt citare et capere et tute custodire et carcerib⁹ m̄cipare. **S.** deputare duro carceri: et q. magis ad penā q. ad custodiā videat: vel tormentis exponere vel ad sn̄am pcedere: nō pōt ep̄s sine inquisitore nec inquisitor sine ep̄o aut ei sup̄ h̄ delegato aut ep̄ali sede vacante delegato capituli: si sui adinuicem possit copiā h̄re infra octo dies: postq. se requisierint. **P.** n̄ tñ glibet p̄dictoz cōmittere alteri vices suas: vel p. l̄as significare suū cōsiliū et al. sen̄a: bec ibi. Et cū qrit vtz auctoritas inquisitoris: in h̄ p̄ ordinaria vel delegata. Et circa h̄ qdā legiste dicitur: q. h̄ p̄tate ordinariā: q. h̄ vn̄uer sitatē cāz q. ad hereticos. Et ordinarius d̄r q. h̄ vn̄uer sitatē cāz. si. de iudi. l. cū p̄tor. §. i. et extra de appel. romani li. vi. Et sic cōdemnatū contra sn̄am suā pōt restituere ex cā postea cōprobata: puta si doceat cōdēnatus malo dolo cōuictus et h̄. **S.** canonice oīno tenet cōtrariū dicentes: q. h̄ auctoritatē delegatā nō ordinariā: quantūcū q. h̄at vn̄uer sitatē cāz: q. nō oīz s̄z eaz q. p̄tinent ad crimē heresis. Et p. ista opinione est ex p̄esse rex. dicti. c. p. hoc qd tenere videt archid. Et sic sn̄am suē male siue b̄ p̄cesserit: tollere n̄ pōt. Et idē tenet Jo. an. de notariis inquisitorz et carcerib⁹ et custodib⁹ carcerū hereticorū statuitur in cle. c. multoz de hereti. q. notarij inquisitionis corā ep̄o cū inquisitore vel substitutis ab eis iura b̄at suū officiū fideliter exercere. Et idē fiet de alijs psonis necessarijs ad dictū officiū. **C.** Item glibet carcer vel mur⁹ hereticorū debet eē cōis ep̄o et inquisitor: et d̄z h̄re duos custodes: vnū quē uolet ep̄s et ei p̄uidebit: et alterū quē uolet inquisitor et ei p̄uidebit. Et vterq. eorū pōt h̄re sub se fidelē m̄strū: illi loci erūt due clauēs: q̄z vn̄ custo dū vnā et alī aliā tenebit. Et poterit officiū ministrādi carceratis cōmittere suo m̄stro. Et tenet p̄dicti custodes: anteq. exequant officiū coram eis: a gbus assignant iurare tactis euāgelijs: q. i custodia oēm diligentia quā poterūt adhibebūt. Et q. alicui incarcerationis n̄ loquat. vn̄ nisi alio audierit: et q. ipsi carceratores fidelit̄ p̄ferēt. p̄uisionē: quā ipsi recipiūt de cōi ordinatione: et q. a parentib⁹ vel alijs psonis p̄ferēt eisdē. Nisi ep̄i v̄

inquisitoris vel suoz cōmissariorū ordinatio refrāget: et eodē mō iurabūt p̄dicti custodi ministri et corā eisdē: bec oīa in dicto. c. multoz d̄ hereticis in cle. De multis q. pcedunt inquisitorib⁹ p. expediendo officio inquisitionis. Bonifaci⁹. 8. inquisitoribus heretice prauitatis sic ait. Vobis et vestris singulis cōmittēdi citationes et denunciationes suaz: q. in quoslibet hereticos credētes receptatores et defensores et fautores eoz tuleritis. Ad uocandi q. put expedierit p̄itos q. libet: vt nobis assistant: et in h̄ p̄cedia sn̄ijs p̄beant cōsiliū opportunū. Ac eis q. sup̄ his humilit̄ pareant in virtute obie iniūgendi. Quocandi ē clerū et populū ciuitatū castroz aliorūq. locorū put dicto negocio fidei videritis expedire. Et illos q. i p̄uincia in q. inquisitionis officiū est cōmissū: hereseos crimē cōstituit cōmissū: s̄ ad alias p̄tes se transferēdos duxerint: pcedēdi: nec nō faciēdi a gbuslibet assignari vobis libros seu quater nos et alia scripta in gbus inquisitiones facte ac p̄cessus p̄ q̄cūq. auctoritate sedis aplice vel legatorū ei⁹ habiti h̄ hereticos p̄tinent. Et illos q. vestrīs mādatis obediētes humilit̄ stant ppter heresim in carcere vel i muro reclusi: penā vna cūz p̄latis quoz iurisdictioni sūt mittigādi vel cōmutandi cū videritis expedire. P̄uinciā p̄terea vel p̄uatos nunciādi dignitatib⁹ et alijs b̄nificijs ecclesiasticis de dyocesanorū v̄l in absentia sua suoz vicariorū p̄silio. Et officijs publicis et honoribus gbuscūq. eisdē hereticos credētes receptatores et defensores ipsorū corūq. filios ac nepotes plenā pcedimus facultatē. Sūt aut dyocesani in p̄uado tales vel nūciando p̄uatos b̄nificijs h̄ regredi. Nī forte p̄staret legitime: q. i dē scienter h̄ p̄sonis eadē b̄nificia p̄tulissent. Tūc enī eos i his regrendos nō eē censem⁹: s̄ p̄tū suo iudice p̄uicēdos: bec oīa in c. vt cōmissi de hereti. li. vi.

Circa sententias feren

das h̄ hereticos et h̄ notat qdā Jo. an. i nouel. vt cōmissi de hereti. li. vi. **C.** Primo nota fm̄ archid. q. nō ē necesse i crimine heresis nouā sn̄am pmulgari: q. iā p. canones ē antiquus pmulgata. Et sic pot⁹ p̄nunciat declarat q. pmulget. 24. q. i. c. i. Tū qd circa hoc expedies iudicabit ipso rā inquisitor prudētie et arbitrio relinquit. c. ti. cū scdm̄. **C.** q. circa h̄ discussionē. s̄ hereticorū vocent p̄tū: nō quicūq. s̄z in theologia iure canonico vel ciuili. Tū enī de crimine mere ecclesiastico tractet: p. canones cognosci d̄z et decidi: ad hoc. ii. q. i. si q. cū clerico. Tū suffragio tñ et famulatu legū. ii. q. 3. s̄ūmope. Gratis aut debet in h̄ defuine: p̄t tñ recipe tales p̄tū salariū sui laboris si eis det s̄z nō exigere. **C.** q. pōt cōuocari clerici et populus in h̄ sententijs ferendis. Quod fieri solet p. inquisitores ad audiendas sententias et p̄nas q. inferūt hereticis vidēdas: et expedit p̄p̄o talia publice fieri ad instructionē et t̄roz. **C.** q. absentes putat archid. q. si p̄stat de eoz p̄fidia ex

quo in puincia delinquendo facti sunt subditi et sint
contra eos solenia edicta pposita: punciari pote
rit sup crimen: si constat locus erit decretalis cum
cotumacia eo. ti. Dicit et archid. q. fideiussorib?
absentium pena pecuniaria infligi potest: et remittit
ad id qd habet. 23. q. 5. cu ho. hoc tñ i citatis: qui
ex q qñt fuerat: domicilij mutatio non obest: vt
de fo. cope. pposuisti. Si ho citati non erat: tamē
ibi deliquerit rōne delicti ibi coueniri pñt: et sūt
remittendi in auten. vt nulli iudi. §. si ho qd Jo.
mo. dicebat q. de fugitiuo loquebat hec consti
tutio: q remittend? erat ad requisitiōē inqñtoris
sub quo deliquit. C. vbi de crimine agi oz. l. i. ¶
Quinto circa obediētes reuersos. f. ab heresi: q.
rit archid. Qui dicant ad gratias sponte redire.
Rñ. q. illi q veniūt infra tps grēis fuerint mo
niti. Nec enī coacti vident ex q a nemine sūt p
uenti. Et dicit archid. idē si p tps grē re tñ inte
gra: qz nec psonalit requisitus nec pbationes con
tra eū recepte: ad hoc de pben. si tibi cū concoz.
Post tps ho grē re tñ integra qz nec psonalit re
quisitus: lz veniat: indign? est venia: lz errorē dete
gat: et remittit. C. de his q latro. ocul. l. vltia. Et
subdit q hic nō loquit de talib? obediētib? q n
carcerant: et remittit ad sūmam hosti. eo. ti. §. q.
liter desphendat.

Circa carcerem sexto

nota q carcer ē ad cautelā ne. f. noceat vel alios
inficiat. Et vt appareat an in tenebris vel in luce
ambulet. Nō tñ sit hoc diffinitive ad penā: qz re
gularit? qd nō damnat ad penā carceris: vt de pe
nis qñs li. vi. Ibi autē dicit tex. q qñs carcer
sit institut? ad custodiā nō ad penā. f. m iura ciui
lia: tñ de iure canonico pmittit pñtis ad carce
res ad tps vel in ppetuū adiudicare reos i penā
suoz criminū. Et rō est fm archid. qz deus non
vult mortē pctōris zē. Pro illis enī pctis adiudi
cant clerici ad ppetuū carcerē: quib? fm iura ci
uilia debēt ad mortē cōdemnari: et dicit glo. q.
si cū qd cōdemnat ad carcerē: aliqd expmā in
snia. f. ad tps certū vel in ppetuū: expñtis in snia
stabit. Si autē simpliciē dānet ad carceres: ppe
tuo intelligit damnat? C. de penis. l. seru. Nec
dz in eodē carcere siue ad custodiā seu ad penā
sint positi eē ibi cōmixtio sexū. i. maris et femie.
Nec ē ita asper carcer q ibi pmanēt. Et aduer
tendū q dicit archid. q absoluti. f. ab excōicatio
ne q postea detrusi sunt in carcerē vel alijs pñijs
onerati: nullā sniam diffinitiuā receperūt: si tales
sponte carcerē exiuerūt: vt fugientes: tales excu
sationē legitimā nō hñtes pñt vt heretici cōdē
nari: qz fingunt a iure fictē cōuersi et sñtate cōfēs
si et erroris pñtini recidiui: ad id de pe. di. z. c. i. ¶
Septimo dicit archi. q in serēdis snijs vel pñijs
iniugendis redeuntib? nō dz iudex tales pñicia
re hereticos vel credētes: qz nō sūt. 24. q. i. hoc
est. z. q. vlti. dicit aplūs. Nec pñiciabit eos tales
fuisse: qz talis mod? nō est datus a iure: s; dicit

sic. Quia te inuenim? p tuā cōfessionē vel p legi
timas pbationes hereticū fuisse: et hereticos ad
ozasse vel talia ppetrasse. Nā autē saniori vsus
cōsilio vis put afferis ad vnitatē ecclēie d corde
puro: et fide nō ficta redire. Accirco imprimis te
abiurata oī heretica pñtate ab excōicationis
vinculis qbus tenebaris astric? absolui. si tñ
ad eandē ex corde redieris: et iniuctā tibi pñias
et mandata seruaueris. Et qz in deū et sanctā ec
clesiā modis pñctis temere deliquisti: ad pagē
dā pñiam cōdignā in ppetuū carcerē te detru
dū. Et pñcipimus ppetuo te manē. Nec mirē
qs q dictū est sub cōditione si. Nā causa tollē
de qñis expedit sic dici et poni: vt si qd imposi
tū est nō obseruasset cū absolutū nō esse appare
at. Dicit tñ Jo. an. q quicqd dicat archi. inqñto
res nñi tps bene pñiciant hñc hereticū fuisse.
Nec video qd obfistat. Et dicit Jo. an. archid.
oīa pñcta extraxisse de formulis inqñtor. S;
ego ea reperi determinata et declarata in quodā
opusculo p dñm quidonē iure peritū tñ archi
epm narboneñ. ad qñta rñderi inqñtor. Qui p
ea factus papa dictus ē clemēs quartus. Qui ē
guido addit. Sane i his omnib? cautū arbitror
instrumēta publicata retineri et sigillis epoz mu
niri: pñcipue vbi cā erit nobiliū et potentū. Et illd
adijcio q oēs errores suos sigillatim pñteri et
adiurare publice faciatis: qz nihil magis in con
fessionē heretice pñtatis redūdat et gloriā no
minis xpiani. Quid vero iniungedū sit talibus:
diffiniri nō potest: qz cōmittit arbitrio iudicantiū.
Aliē enī cū simplicib? qz cū prudētib? esset agen
dū. Aliē cū clericis qz cū laicis: aliē cū pñtis aliē
cū subditis. Et oēs circūstantie sunt notande: de
pe. di. 5. c. i. Et cū multi ex simplicitate in hoc cri
men incidāt: credo multoz simplicitati pcedū.
vt nō excusent a toto s; a tanto. di. 86. tanta. Cre
do et eos q fuerūt: vel receperūt sanguinē cōiū
tos mitius puniēdos: hec ille. Dicit etiā archi. in
ro. sup. c. i. 23. q. 8. q si qd cōsulat alicui: q indu
bitate mortis se exponat p noie seu bonore xpi
vel p fide vel p statu ecclēie nō sit irregularis et
si mors inde sequat. 25. q. i. sūt quidā. cū xpus p
nobis mortē subierit: fm Inno. et hosti. hac rōne
excusari pñt ab irregularitate inqñtores hereti
ce pñtatis: sciētes q statim postq pñciauerūt
aliquē hereticū fore: ille mortis tradet: hoc etiā
alias multiplici pcurādo: vt. 23. q. 5. si audieris.
¶ Item in. c. statuta de hereticis li. vi. dicit Bo
nifacius. Concedimus vobis. f. inqñtoribus:
quatenus in inqñsitionis heretice pñtatis ne
gocio pcedi possit multiplici et de plano. Et abs
q aduocatoz ac iudicioz strepitu et figura.
¶ Iubemus tñ q si accusatozib? vel testib? in cau
sa heresis interuenientibus seu deponentibus p
pter potentiam psonarum contra quas inqñit
videant episcopi vel inqñtores graue pericu
lum iminerē: si contingat fieri publicationē no
minū eozūde. Ipsoz noīa nō publice s; secreto

coram dyocesano ep̄o vel eo absente eius vica-
rio: quando inquisitores pcedunt: qñ vero pce-
dit ep̄iscopus coram inquisitorib⁹: si haberi pos-
sit cōmode copia eorū. **¶** Ac nihilominus siue ep̄i-
scopus siue inquisitores pcesserint: aliquib⁹ alijs
p̄sonis puidis ⁊ honestis iurib⁹ peritis quas ad
hoc vocari: ⁊ eis totū pcessus sup quo deliberā-
dum est seriose manifestari: ac integralit̄ explica-
ri: ⁊ de ipsarū consilio ad sententiam vel ad con-
demnationem pcedi volumus: exprimant. Sic
q̄ non obstante q̄ illis contra quos huiusmodi
deposuerunt nomina eorum nō fuerint publica
ta: adhibeatur ad cognitionem iudicis instruen-
dam plena fides depositionibus testium eorum/
dem. **¶** Et vt eorundem accusatorum ⁊ testium pe-
riculis efficacius occurratur: ⁊ cautius in inquisi-
tionis negocio pcedatur: p̄sentis constitutionis
auctoritate permitimus: q̄ ep̄iscopus vel inquisi-
tores: secretum possint indicare illis: quibus vt
expressum est: pcessum huiusmodi explicabunt.
Et in eos si arcana consilij seu processus sibi sub
secreto ab eis de ep̄iscopo vel inquisitoribus pa-
tescunt p̄ter ipsorum licentiam alijs patefecerint
excommunicationis sententiam: quam ex secreti
violatione ipso facto incurrant: si eis expedire vi-
debitur: p̄mulgare. Sic tamen q̄ inquisitores
ep̄iscopum vel ep̄iscopum inquisitores nō excom-
municent hac de causa. Sed ipsi ex iniuncto nunc a
nobis sub virtute sancte obedientie districte pre-
cepto ad secretum huiusmodi teneantur. Cessā-
te vero periculo supradicto accusatorum ⁊ te-
stium noīa put in alijs sit iudicijs publicent. Le-
terum in his omnibus p̄cipimus tam ep̄iscopos
q̄ inquisitores puram ⁊ puidam intentionē ha-
bereme ad accusatorum vel testium noīa sup̄pri-
menda vbi est securitas: periculum esse dicant.
¶ Nec in eorum discrimen securitatem asserant:
vbi tale periculum imineret: sup huiusmodi eo-
rum conscientias onerando. Constitutiones ⁊ or-
dinationes ⁊ mandata alia p̄decessorum nostro-
rum: que constitutionibus supradictis nō obui-
ant: volumus in suo robore pmanere: hec om-
nia ibi.

Circa inquisitionē he-

resis. **¶** Nota q̄ excommunicati ⁊ socij ⁊ participes
criminis ad testimonium admittuntur p̄cipue in
defectum p̄bationum aliarū contra hereticos fau-
tores credentes ⁊ defensores eorū si ex numero
testium aut p̄sonarum tam deponentium: q̄ con-
tra quos deponitur qualitate: ⁊ alijs circūstantijs
nō falsa dicere p̄sumant: de hereti. infideli li. vi.
¶ Similiter admittunt illi qui sup facto heresis in-
rauerunt dicere veritatē tam de se q̄ de alijs: et
eam celando p̄trauerunt: ⁊ postea velint corri-
gere dictum suū contra se vel alios: si manifestis
indicijs apparuerit tales nō leuitate vel odio vlt̄
pecunia sed zelo fidei velle reuelare. e. ti. accusa-
tus li. vi. **¶** Item p̄sidentes regimini alicuius loci

licet sint excommunicati: vel de facto non de iure
iurisdictionem habeant: ad requisitionem ordi-
narioz ipsorum vel delegatorum vel inquisi-
torum possunt: ⁊ debent contra hereticos cre-
dentes receptatores fautores ⁊ defensores eorū
suum officium exercere. Et illi qui requirunt eos
nō incurrunt ī aliquā sniam. **¶** In dictis p̄sidenti-
bus p̄pter hoc in alijs nullū ius est concessū vel
permissum: eo. ti. c. p̄sidentes li. vi. **¶** Statutū
quoq̄ cutuscunq̄ loci p̄ quod impediretur in-
quisitionis negocium contra hereticos nō valet. Et
domini tenentur illud exhibere ⁊ corrigere: eo.
ti. statutum li. vi. **¶** Sacerdotes qui instruunt he-
reticos de celanda veritate: possunt ⁊ debent pe-
na debita castigari. Religiosi etiam qui inueniū-
tur heretici sunt alijs grauius puniendi: eo. ti. ac-
cusatus li. vi. **¶** Inquisitores in certis p̄uincijs
possunt pcedere simul vel separatim put nego-
cij vtilitas sua debet: eo. ti. vt officium li. vi. Duo
enim inquisitores possunt aliquando cognosce-
re de crimine heresis alicuius puta vnus p̄misit
crimen heresis in ciuitate rauenati postea vadit
mediolanum: inquisitor mediolanensis poterit
cognoscere: quia vbi inuenitur quis: ibi cōueni-
tur de crimine. Et etiā inquisitor rauenas potest
cognoscere fm Jo. an. in glo. **¶** Inquisitores de-
bent absolvere volentes conuertri ⁊ penitentiam
iniungere: vt in dicto. c. vt officium. ibi enim dici-
tur. Si quis ex p̄dictis heretica labe adiurata i e-
dire voluerit ad ecclesie vnitatem ei iuxta for-
mam ecclesie beneficijs absolutionis impenda-
tis. Et iniungatis eidem: qd talibus iniungi consue-
uit. Et dicit glo. super verbo labe: q̄ debet abiu-
rare generaliter vel simpliciter: vel de ea de q̄ a
suspectus vel conuictus erat: eo. ti. accusatus lib.
vi. Et dicit quedam ibi glosula super verbo ab-
solutionis. f. nō obstantibus sententijs: que ter in
anno contra hereticos a papa publice p̄mulgan-
tur absolui possunt. Glo. super verbo formam:
hec tradit. ii. q. 3. cum aliquis. ⁊ de sen. exco. c. 3.
desideres. videlz cum p̄s. iuramento ⁊ verberi-
bus quantum ad excommunicationem: dicit tamē
ibi archid. q̄ tenebit absolutio: etiam si forma il-
la nō seruetur. Item glo. super verbo consuevit:
p̄ consuetudine illa seruanda remittit ad capitu-
la quoricens ⁊ saluberrimā. i. q. 7. ⁊ de consecra.
di. 2. Ego berengarius. Ibi ponit modum abiu-
rationis heresis. **¶** Item in examinatione testiū
h̄ hereticos debet interesse due p̄sone religiose
discrete. i. nō idiote siue laici siue cl̄ici siue religi-
osi. Et si fieri potest p̄ publicam p̄sonam conscri-
bi debent dicta testium: eo. ti. vt officium li. vi. Et
religiosi qui fuerāt in seculo notarij: ⁊ alij quib⁹
iniunctū fuerit etiā clerici seculares: ⁊ ī sacris cō-
stituti: tenent ex p̄cepto apostolico ad conscribē-
dū: vt in dicto. c. officium. **¶** Item inquisitores si
opus fuerit: inuocare p̄nt auxiliū brachij secula-
ris. Et cōtradictores p̄ censurā ecclesiasticā com-
pellere: nō obstantib⁹ quibuscunq̄ priuilegijs qui-

Titulus.

buscunq; psonis concessis vel religiosis vñ
uersitatibus. Nec etiā obstante constitutione de
duabus dictis: de qua habet de rescrip. nōnulli.
Nec etiā tollit istud per id qđ habet de rescrip.
statutum li. vi. quia quāuis illa cōstitutio. Statu
tum: fuerit posterius edita et ista vt officiu prius
tamen nō tollitur p illas ista. Et ratio est fm glo.
quia ista prior vt officium est specialis in fauorē
fidei. Illa statutum generalis. S; generi p spe
ciem derogat: de reg. iur. generi li. vi. S; si esset
generalis tūc tollerēt: vt de consti. c. i. li. vi. Item
dicit Jo an. in nouell. sup verbo testium: q; qui
busdam videtur: q; in hoc crimine pbando non
sufficiant duo testes: ar. optimū de hereti. Exco
municamus. ibi tres aut plures: sic notat hostiē.
in summa sua. Et sic addendus erit iste casus ad
alios qui notant in summa. z. q. 4. Durum enim vi
detur: q; homo bone fame p inquisitores vel or
dinarium damnari debeat ad dicta duorum testiū
precipue cum trunget ordo defensionis in noti
cia testiū: vt in. c. si. eo. ti. Et in interrogatoriis q
fiunt in alijs iudicijs. S; contra hoc facit q; sta
tim sequitur de duabus psonis: cum suis concor
Certum est autem: q; p singulos testes et famam
de tanto crimine quis damnari non sic possit: vt
de testi. c. in litteris. Debent enī esse in crimine p
bationes luce clariores. z. q. 8. ante. Tamē in cri
mine heresis et simonie vt dicit archid. minores
pbationes sufficiūt. C. de here. l. z. dicit tñ q; licet
leuia signa sufficiāt ad pūcendū de heresi. Illa
tñ oportet plene pbari: et dicit archi. testes cogē
dos si se subtrahant. Nec p emptionem nec per
votiū possunt se excusare ab huiusmodi. Item
oēs rectores locorum requisiti a dyocesanis vel
eorum vicarijs vel inquisitoribus tenent iurare
seruare: et seruari facere cōstitutiones contra he
reticos credentes fautores receptatores et defen
sores eorum et filios et nepotes eorum. Et giu
rare noluerit habet infamis et vt fautor eorum et
de fide suspectus. Nec haberi debet p domino.
Nec ad aliqd publicū officium admitti aut assu
mi vltius. Et ea que interim vt rector fecerit
nullam habent firmitatē: eo. ti. vt officiū li. vi. A
quibus debeant inquisitores abstinere et cuius
etatis esse inquisitor quis esse nō poterit: nisi at
tulerit quadragesimū annū. Debet autē cauere in
quisitor et quilibet episcopus: et substituti ab eis:
ne maliciose aut fraudulent alicui imponāt cri
men heresis. Nec q; alij in executione officij eos
impediāt imponere aliqd falsum. Et si pdicti cā
odij gratie vel amoris vel lucri vel cōmodi tē
poralis omiserint pcedere contra hereticos: vel
aliquem verarent imponendo ei heresim: vt q;
impediant officiū suū imponant. Si epī sunt vel
supra p triennū sūt suspensi ab officio suo. Si in
feriores sunt vt inquisitores et substituti a pdic
tis sūt excommunicati: a qua sententia nō possunt
citra sedem apostolicā absolui: de here. multorum
in cle. de qua excommunicatione habes. j. in ti. de

de excō. Item inquisitores nō possunt pcedere
contra aliquē officialem vel nunciū romane cu
rie: vt in extrauaganti Jo. zz. que incipit cum fra
ter. Item inquisitores ab apostolica sede vel alā
deputati nō possunt facere inquisitionem vel p
cessum contra episcopos vel eorū superiores: ni
si hoc specialiter fuisset ab apostolica sede cōmis
sum et de eis expressum. Sed tñ tenent tales. s.
episcopos hereticos inuentos vel diffamatos
vel suspectos pape nunciare: de hereti. c. inquisi
tores li. vi. Et illa nunciatio fieri debet: q; citius
fm glo. ppter periculum: quod inde potest eue
nire. Item pbibet eis cognoscere de sortilegijs
Dicit enim alexander papa in. c. accusatus de he
reti. li. vi. Sane cum negocium fidei qđ sūme p
uilegiatum existit p occupationes alias non de
beat impediri: pestis heretice inquisitores a se
de apostolica deputati de diuinationibus aut sor
tilegijs: nisi heresim saperent: manifeste intromit
tere se nō debent nec punire talia exercentes: s;
eos relinquere suis iudicib; puniendos. Ibi enī
est glo. notabilis Joh. an. super verbo saperent:
vbi ponit exempla eorum: que sapiūt heresim di
cens. Sicut est circa aras idolorū neptarias pre
ces emittere sacrificia offerre demones consulē
eorum responsa suscipere: vt. z. q. z. bi qui. vñ al
sociant sibi ppter lordes exercendas hereticos:
vel faciunt pdicta cum corpore: et sanguine xpi
vel in fontibus vt possint a demonibus habere
responsa: faciunt puerum rebaptizare et his filia
Glo. super verbo manifeste. In dubio ergo hoc
casu nō habent inquisitores iurisdictionem. Et
licet alijs iudex cognoscat an sita sit iurisdic
tio: et in dubio dicatur iurisdictionē habere: vt. ff. de
iudi. l. si quis ex aliena. hoc locum habet in ordi
nario: sed inquisitor quia delegatus nisi manife
ste appareat: nō se intromittit. Jo. an. Item in
dicto. c. accusatus de hereti. libro vi. dicitur: q; d
questionibus viurarū moris etiam contra illos
qui restitutionem vsurarum in penitentia p here
sis crimine iniunxerunt: et si illi se et sua ad hoc fa
ciendum in iudicio ecclesie obligarūt: intromit
tere se nō possunt: ne per causas huiusmodi of
fendiculum negotio fidei pparetur. Super ver
bo de questionibus. Dicit Jo. an. in nouell. hic
fuit aliquid immutatum de mandato Bonifacij
pape. Nam per antiquam consuetudinē poterāt
tales compellere ad restituendas vsuras: de qui
bus constabat. Iudicialit tamen de ipsis cogno
scere nō valebant. Archid. in penitentia Jo. an.
Que quia sine restitutione fructuosā nō erat: iō
id adiungere potuerunt heretico vsurario. Ad
ad iudicium anime ptinet nō iurisdictionis ordi
narij. Et ideo talem executionem nō ipsi: s; or
dinarij facere debent. Et sic nota ceptum p inq
sitorē ppter contumaciam purgande heresis
nō per ipsum sed palium. s. ordinariū expedi
ri. Et hoc vt singulis sua iurisdicō fuit. Sup
verbo offendiculum. i. lesio. possent enī habere

magnum forum seu tribunal: si antiquo usurario hoc iniunxissent: quod multi prius faciebant forte propter zelum animarum. De penitentia autem iniuncta ab inquisitoribus ipsis hereticis vel receptatoribus hereticorum et defensoribus hereticorum reuersis ab errore: si antequam expleuerint moriantur: et ob huiusmodi obligauerit bona sua ad ipsam faciendam: quomodo heredes possint cogi vel non: vide in textu et glo. Item inquisitores tamen ipsi qui commissarii deputati non possunt pecuniam extorquere. Nec scienter bona ecclesiarum ob delictum clericorum fisco ecclesie applicare. Alias essent excommunicati: de heretico. nolentes in clemen. Item dicit Jo. an. in nouell. super c. vi. officium de heretico. li. vi. q. fratres predicatorum in prouincijs in quibus sunt officia inquisitionis: compescere possunt fratres minores et econuerso: licet multum inimicem sibi deferant: quod est commendabile: ita tamen quod caueant sibi a pena clemen. multorum. de qua dictum est in principio huius. §. Item de duratione officii inquisitionis: dicit Clemens quartus. Presenti de claramus edicto: ipsum officium non solum quoad negocia viuentis mandatario incepta immo etiam ad integra et non cepta: et quod plus est quantum ad ea que tunc nequaquam emerferant in fauorem fidei perdurare: de heretico. ne aliqui li. vi. dicit Jo. an. in nouell. hoc intelligendum de inquisitore simpliciter dato. Nam si esset datus cum clausula vsque ad beneplacitum et c. tunc seruandum est quod habetur in c. si gratiose de rescript. li. vi. Ibi autem dicitur: quod si clausula contineat vsque ad beneplacitum nostrum expirat per mortem concedentis. Sed si contineat vsque ad beneplacitum sedis apostolicę: durat post mortem eius: quia apostolica sedes non moritur. Item inquisitores possunt procedere contra christianos qui ad ritum id est obseruantias transeunt iudeorum: vel etiam contra iudeos factos christianos et in infantia: si ad ritum redierint iudeorum sicut contra hereticos: etiam si fuerint p iudeos conuicti. Et sicut contra fautores receptatores et defensores hereticorum. Ita contra fautores receptatores et defensores talium est procedendum: de heretico. contra libro vi. Et bona horum: sicut et aliorum hereticorum confiscantur: nec deuoluntur ad filios etiam catholicos sicut glo. ibi. Dicit Jo. an. hic in nouell. quod hec constitutio prius fuit edita a Clemente quarto: et Gregorio decimo cum hac additione. Iudeos autem qui christianus vtriusque sexus ad eorum ritum execrabilem hactenus induxerunt: vel in vetitis de cetero inducent. pena debita puniatis contradictores inuocato brachio etc. Et quia decretalis vltima huius tit. que est Bonifacii octauii refert mandata predecessorum suorum: istius libri constitutionibus non obstantibus: per hoc cadit in officium inquisitorum tales: quod non esset: si hec littera non foret: quia tales proprie non sunt

heretici: quia iudei et si errent in articulis fidei: non tamen professi sunt ipsam fidem: quod sit in baptismo: cum ipsum non susceperint: a qua professione discedens proprie dicitur hereticus. Et sic nec in eos proprie cadit cautio hereticorum: large tamen sunt tales fautores immo et factores hereticorum: qui sic trahunt christianos ad iudaeismum. Et quia talia per iudeos fieri solent: Ideo de eis loquitur hec decretalis. Regulariter tamen contra eos pro iusticia recurritur ad iudices seculares: ut supra de iude. c. iudei. et c. in nonnullis. et in clemen. cedit eo. ti. dicitur de saracenis. Et quia iudei tales reuertentes ad iudaeismum solent se baptizare de nouo caput lauando: et ponere radere per iudicem secularem videtur eis imponenda pena capitalis: cum dispendio fortunarum. C. de apostata. Nam si rebaptizanti imponitur pena capitis. C. ne sanctum baptismum. li. i. for. tius se baptizanti seu volenti baptismum tollere. Si tamen inquisitores volunt id punire possunt per predictam litteram: tamen vna cum episcopo per cle. c. e. ti. Nam potestas illa inquisitorum participatur episcopis.

De bonis hereticorum

condemnatorum per sententiam quomodo confiscantur et occupantur. Dicit Bonifacius papa i. c. cum secundum de hereticis li. vi. Bona hereticorum ipso iure decernimus confiscata. Confiscationis huius executio vel bonorum ipsorum occupatio fieri non debet per principes aut alios dominos temporales antequam per episcopum loci vel aliam personam ecclesiasticam: que super hoc habeat potestatem: sententia super eodem crimine fuerit promulgata. Glo. super verbo ipso iure. Terminatum est hic: quod olim dubitabatur per capitulum excommunicamus de hereticis: quod ut hic dicitur: ipso iure confiscata sunt. Et intelligitur ipso iure a tempore scilicet commissi criminis. C. eod. titulo. l. 4. Et idem in crimine lese maiestatis: scilicet in alijs criminibus. Et puto hanc confiscationem locum habere: etiam si ille catholicos filios habeat: quod iste textus non distinguit confiscata. Intelligunt quidam: ut iohannes mol. i. crimine permanente. ar. s. eo. statutum et archid. Notandum autem quod prout dicit in c. decreuit de heretico li. vi. Quauis propter heresim maritorum dotes vxorum non debeant confiscari si ipse sunt catholici: tamen hoc intelligitur verum: nisi cum mulieres contraxerunt cum illis: sciuerint illos fore hereticos. Nam tunc confiscarentur dotes illarum: etiam si essent catholice. Et multo fortius si ipse essent heretice. Et ut dicit ibi glo. presumuntur ignorare: nisi probetur eas sciuisse: de re. iur. presumitur libro sexto. Dicit iohannes and. in nouellis. super dicto. c. cum secundum: quod constitutiones officij tamen papales volunt quod tres partes fiant de dictorum hereticorum bonis vna sit iudicis secularis: alia officialium: tertia reseruetur curie ro

Titulus.

mane pro tuitione officij. Sed quantum ad illā tertiam que pertinet ad officiales: episcopus inquirendo per se vel cum inquisitore preterita la boris et expensarum: quas fecit in exterminando hereticos: nō potest petere partem illorum bonorum sibi communicari: cum bona ecclesiarum suarum sibi debeant sufficere: et ad hoc sint deputata: ut habetur in extrauaganti **Benedicti** vñ decimi que incipit ex eo. Et notat **Johannes an.** super c. statuta eodem titu. Ad inquisitores ergo pertinere videtur vel eorum vicarios. Sed mouet **Johannes an.** questionem notabilem: hic videlicet. Quid si bononiensis origine et patrimonio: quia ibi scilicet habet bona constituit florentie domicilium: et ibi damnatur de heresia ad dominium vel commune bononiense: an ad dominium florentinum spectet apprehensio bonorum que sunt bononie. Arguit pro et contra multum diffuse. Et primo quod pertineat ad iudicem et commune bononiense apprehensio dictorum bonorum. Secundo quod pertineat ad florentinum probat per **Ricardum de mal.** qui hoc publice determinauit. Quod probat multis rationibus et precipue his. Constat confiscationem hanc fieri in penas damnati: ut nudus exulet. C. ad l. iul. maie. l. quisquis. Occupatio autem et partitio fit etiam ad subleuationem laborantium: quod patet in portione tertia que applicat ciuitati. C. nota vecti. l. i. Idem de tertia que datur officialibus: qui officium peregerunt: facit in autenti. de iudic. §. ne autem labor. Tertia que pro officio conseruatur: est subsidium alicuius peculij. Sed premium et merces ibi danda sunt: ubi labor et dispendium imminet: ut de preben. cum secundum. Ergo nō bononiensi sed florentino debet: cui labor et dispendium officij in suo districtu sibi crediti iminebat: ar. C. de sportul. l. i. Et sic sibi competit apprehensio: ne doleat diligentiam adhibuisse. Et ne promiscuis actibus turbentur officia. C. de testamen. l. consulta. Item occupatio bonorum est accessoria ad sententiam: que est principale et necessario habet precedere ut hic. Cum ergo accessoria iudicentur secundum principalia ut de regu. iur. accessorium. cum suis concolor. Et sententia super crimine iudicetur ex terminis iurisdictionis officij florentini: ut in l. si quis. C. de bo. damna. ergo secundum illos terminos iudicabitur publicatio bonorum ubicumque sint. Dicit demum **Johannes an.** fertur tamen officium inquisitionis fieri contrarium. Et per nicolaum quartum contrarium diffinitum: quam diffinitionem nō vidi. nouissime ad optinus meus disputauit hanc questionem. Et quo ad partem que debetur officialibus sibi placuit predicta determinatio **Ricardi** cum constitutio dicat illam deberi officialibus: qui hoc peregerunt. Quo ad alias duas partes tenuit contrarium cum generali fisco sit confiscata: et a tempore commissi criminis inducit l. 3. C. de bo. vacan. Fortificat hoc equitas ne sit

iurisdictionum confusio. Et eo fortius cum loca de quibus queritur inuicem essent valde remota. Item nota quod quia bona hereticorum ut dictum est confiscantur a tempore commissi criminis. Ideo si post crimen commissum fuerint alienata et vendita ab heretico: vendantur talia bona per officium vel fiscum de manibus possessoris nullo dato precio: per quodcumque manus transierunt: nisi precium vel aliquid loco precio esset in bonis heretici. ff. de leg. i. imperator. Et ratio huius est quia fiscus vel inquisitores vendicant rem: sed vendicans non restituit precium. C. de furtis. l. incitilem. Non enim habuit venditor ius vendendi. ff. de contraben. emptio. si quis. Et hoc quia effectus damnationis retrahitur: et in glosa ad id. C. ad l. iul. maie. l. quisquis. Si enim hec sint in crimine lese maiestatis fortius in heresi. Quis vel quomodo quis dicatur hereticus et de multiplici punitione eorum habes in secunda parte in titulo de infidelitate. c. de heresi. Qui autem dicantur credentes hereticorum receptatores fautores vel defensores: quia pluries de predictis fit mentio in prefatis constitutionibus ecclesiasticis habes declarationem bonorum terminorum. §. in titulo de excommunicatione maiori. c. 4. et sequenti. De excommunicationibus que concernunt inquisitores vel impediētes aut nō iuuantes officium inquisitionis habes eo. ti. c. 6. et sequenti.

De predicatoribus quales debeant esse et a quibus debeant cauere. Ca. iij.

Predica verbum. Insta opportune et importune. z. l. 3. Ad rectores ecclesie maxime pertinet predicare per se vel per alios subditis suis: unde primis rectoribus dixit christus: mar. vlti. Euntes predicare euangelium omni creature: et Grego. dicit pastorali. Officium predicationis suscipit quisque ad sacerdotium accedit: ut ante aduentum iudicis qui terribiliter sequitur: ipse scilicet clamando gradiatur id est predicando: di. 43. sit rector ubi manifeste docetur quod loquitur de curatis. Qui etiam figuraz inducit: expo. 28. c. ubi dicitur quod sacerdos ingreditur tabernaculum tintinnabulis ambiatur: et audiatur sonitus: quando ingreditur et nō moriatur: quia ut exponit Grego. in dicto. c. sit rector. Iram contra se occulti iudicis exigit: si sine predicationis sonitu incedit. Et sic moritur spiritualiter: unde dominus ezechie li prophete. is. c. Fili hominis speculatorem dedite domui israel. Si dicente me ad impium morre morieris tu nō annūciaueris: ipse iniquitate sua morietur: sanguinem vero eius de manu tua requiram. Confirmat idem nicolaus papa dicens: dispensatio ecclesie seminis nobis iniuncta est: ne si non sparserimus: de si tacerimus

di. 43. predica ergo etc. Ubi tria notantur p or-
dinem. Primo excellentia et imia in huiusmodi
actione: ibi predica. Secundo materia digna vt
precipua in predicatione: ibi verbum. Tercio re-
seruata circumstantia cu discretionem: ibi in sta op-
por. et impor. De primo scilicet excellentia actus
predicationis. Nota q officium predicationis
est precipuum in ecclesia dei: vt dicitur extra de
hereticis. c. cum ex iniuncto. Et est multis pini
legis dotatum: vt extra de excels. prel. Dimis-
i. r. z. Et merito quia christus principaliter hoc
officium exercuit: vnde augustinus de ciui. dei:
vt homo confiderentius ambularet ad veritatem
fidei: ipsa veritas dei filius homine assumpto n
deo consumpto veniens fundauit: atqz stabili-
uit fidem scilicet predicando: qd ostendit apo-
stolus ad hebre. dicens. Que cum cepisset enar-
rari per dominum. Et ad innuendum huius of-
ficii excellentiam in sacra scriptura dicuntur pre-
dicatores prophete et angeli: vnde gregorius in
pastora. tractans illud hieremie. ii. c. Prophete
tui viderunt tibi falsa etc. Dicit q prophete dicitur
doctores: qz du fugitiua esse pntia indicant:
q verura sut manifestat: vñ ppheta dñ qñ pcul-
fano p dicator quasi pñunciator scilicet eoz
que ventura sut pena et gloria. De predicatoribus
dicuntur angeli: ostendit ides gregorius i. 34.
moral. Exponens enim illud Job. Quis sublatu
fuerit timebunt angeli et territi purgabuntur: di-
cit q in aduentu superni iudicii: quando potestas
tentandi erit diabolo sublata: angeli id est predi-
catores sancti dei etiam timebunt: apte autē an-
geli dicuntur predicatoribus: angelus enim inter-
pretatur nuncius: predicator autem est nuncius
dei: ipsi. Annunciant opera dei etc. Sed et an-
geli septem quibus Iohes scribit. z. r. 3. c. apoca.
Et septem angeli qui canunt septem tubis signat
predicatores in septem statibus ecclesie diuer-
sa predicantes: que comprehendunt in verbis
tubicinationis eorum: vt pulchre exponit hugo
cardinalis ibidem. Sed et angelus qui apparet
cum gladio euaginato: terruit asinam cui infede-
bat balaam: ne ulterius procederet signat pre-
dicatores: qui verbo dei qd est gladius spiritus
cominando scilicet diuinam sententiam subdi-
tis: qui a prelatis preceptis et minis inducuntur
ad malum: occurrunt declarando: ne obediant
in malis: vt exponit gratianus. z. q. 7. §. cum ba-
laam. Angeli autem non ex se veniunt: sed vt
dicit apostolus ad hebre. z. In ministeriis mis-
si sunt etc. Sic et predicatoribus quomodo predi-
cabunt ait apostolus Ro. io. nisi mittantur. Quia
autem Isaias nō vocatus se obtulit ad predica-
dum cum dixit. Ecce ego mitte me Isai. 6. Et
contra cum hieremias mitteretur a deo se ex-
cusauit dicens. A a domine deus. Ecce nescio
loqui etc. hieremie. i. Et si diuersa vox extra pro-
dit: nō tamen a diuerso fonte dilectionis ema-
nauit: duo quippe sunt precepta: vt ait gregorius:

charitatis amor dei et proximi. Per actiuam vi-
tam prodesse proximis cupiens Isaias officiu
predicationis appetijt. Per contemplatiua ve-
ro hieremias sedule amori conditoris inherere
desiderans: ne mitti ad predicandum debeat cō-
tradict: quod laudabiliter vnus appetijt: hoc
laudabiliter alter expauit. Iste ne tacite contem-
plationis lucra loquendo perderet. Ille ne dam-
na studiosi operis tacendo sentiret. Sed hoc in
vtriusq est subtiliter intuentum: quia et is qui re-
cusauit plene nō restitit: et is qui mitti voluit: an-
te se per altaris calculum purgatum vidit et pan-
lo supra dicit. Sicut toto desiderio occupatio-
nem fugere debemus: ita si desijt: qui prediket
occupationis onus libenti necesse est animo sub-
ire. s. q. i. in scripturis. Et quia difficile est et ra-
rum videre se purgatum: quia nemo scit vtrum
odio vt amore sit dignus: ecclesiast. 9. Ideo nul-
lus debet presumere ex se ire ad predicandum
sed expectare d: bet: vt mittatur vel a deo vt ab
ecclesia: vnde de Iohanne baptista dicitur Ioi.
Fuit homo missus a deo. Nō tamen credi ali-
cui dicenti se missum a deo: qui ab ecclesia non
est missus: nisi probet per miraculum vt moy-
ses fecit: ar. de consecra. di. z. reuera. Sic fuit mis-
sus equitius: cui apparuit in somnijs angelus: et
eum ad predicandum misit. i. 6. q. i. §. hoc idem.
Ab ecclesia mittitur quis vel ordinari: vt qui-
libet curatus saltem quo ad subditos: vel ex pri-
uilegio vt predicatoribus et minores augustini:
ses carmelite et seruite saltem in ecclesijs suis: in
alijs ecclesijs nō nisi vocati. Et hi etiam debent
mitti a prelatis suis. Mulieribus autem simpli-
citer interdicitur officium predicationis. Et fm
Iho. z. 2. tum quia habet statum subiectionis:
et predicatio congruit statui prelacionis et digni-
tatis. tum quia est inconstans in corde et locutio-
ne. Mulier semper varius profert. tum propter
aspectum in eam: qui est causa libidinis: viris au-
tem laicis interdicitur nisi licentia vel missi a
prelatis. z. 3. dist. inc. mulier. Qui autē vocatus
seu missus ad hoc pertinaciter recusat ab eccle-
sia et deo contemnitur: quod figuratum fuit i eo
qui nolebat ducere vxorem fratris mortui: et p-
pterea discalciabatur vno pede etc. vt exponit
augustinus. s. q. i. Nunc euangelij quisqz predi-
cator ita debet in ecclesia predicare sive labora-
re: vt defuncto fratri id est christo suscitetur semen
qui pro nobis mortuus est. Et quod suscitatum
fuerit eius nomen accipiat. At vero qui electus
ab ecclesia ministerium euangelizandi rennuc-
rit: ab ipsa ecclesia digne meritoqz contemnitur.
Qui enim sibi prodest et ecclesie: bene intelligit
vtriusqz pede calciatus. Qui curaz lucrandorum
refugit aliorum discalciati illius figuratum non
solum significauit: sed in seipso impletum ipor-
tat obprobrium: augustinus. s. q. i. olim. Pre-
dicator autem vt digne prediket: tria debet ha-
bere interius. Primo dilectionem ardentem.

Titulus.

Secundo exterius conuersationem relucens
Tertio cognitionem scientie competentem: vñ
 de baptista qui fuit limes predicatorum veteris
 et noui testamenti: dicit christus Job. 5. Ille erat
 lucerna ardens et lucens. Lucerna dicitur ppter co-
 gnitionem legis diuine: quam habebat infusam
 et si nō acquisitam. Nam vt dicitur. Lucerna
 est lex: et ps. 18. lucerna pedibus meis verbum dñi.
 Ardens dicitur propter dilectionem: luc. 12. Ignem
 veni mittere in terram dñi. Et lucens propter co-
 uersationem: matth. 5. Sic luceat lux vestra coram
 hominibus dñi. Nota ergo pmo qd debet habe-
 re in se charitatem. Nam vt inquit apostolus. i.
 corinth. 13. Si linguis hominum loquar et ange-
 lozum charitatem autem nō habeam factus sum
 velut es sonans. Lingua hominum est placere et
 delectare auditores. Lingua angelorum est mo-
 uere ad opus: vel hoc est loqui naturalia et super
 naturalia. Charitatem autem nō habet qui est in
 aliquo mortali peccato: quia fm tho. quodlibet
 peccatum mortale est contrarium charitati: talis
 ergo predicans est sicut cāpana pulsans que ali-
 os intuit et vocat ad opera bona: ipsa se confu-
 mit. Nam mortaliter peccat in mortali predicā-
 fm tho. in. 4. quia indigne exequitur tantū offi-
 cium. Idem archidia. in rof. super. c. cum exau-
 diero. di. 50. vbi dicit aug. animaduerte posse
 docere aliquem post peccatū: si tamen vicia pri-
 stina diluerit. Ergo arguendo a contrario sensu
 supermanet in peccato: non potest docere. s. cum
 sui salute: ad quod etiam facit quod dicit grego.
 Qui adhuc viciozum bello subiacer: nequaquam
 predicationis officium preeffe magisterio cete-
 rozum debet. di. 4. 4. §. vlti. et di. 50. quid est. nec
 tamen dicit grego. qd predicator nō debeat ten-
 tari: cuius et paulo maximo predicatori datus fuit
 stimulus carnis. 2. corinth. 12. qui fuit fm grego.
 tentatio carnalis. Sed qd nō subcumbat tenta-
 tioni per consensum rationis: vt ipsemet grego.
 declarat in. 22. morak. Et nō solum in charita-
 te sed etiam ex charitate debet predicare nō ex
 cupiditate vel vanitate: vt valēs reputetur et hu-
 iusmodi. Qui enim propter cupiditatem predi-
 cant: figurantur per balaam: de quibus dicit pe-
 trus in secunda epistola. Secuti sunt viam bala-
 am ex bosoz qui mercedem iniquitatis amant:
 correctionem vero habuit sue vesanie subiuga-
 le mutum. Super quibus verbis dicit Beda.
 Qd multi catholicorum in tantum amāt merce-
 dem iniquitatis vt etiam docti ab indoctis cle-
 ricis laicis merito redarguantur: qui iure com-
 parantur prophete qui verbis asine contra natu-
 ram loquentis corripitur: nec tamen a propo-
 sito prauū operis retardatur. Congruit etiam no-
 men charitatis de qua venisse dicitur. s. ex bo-
 soz: quod interpretatur carnis. Neq; enī alia
 magis causa luxuriosis extitit: verbum veritatis
 amore pecunie vel desideriozum temporalium
 adulterare: qd qd carnis se concupiscentijs man-

cipant. Balaam autem interpretatur precipitans
 eos: quia in precipitium suos mergunt auditores:
 quibus non salutaria que corrigant: sed que
 illos delectent: erronea predicant: hec Beda. 2.
 q. 7. secuti. Quāuis autem predicator non
 debeat predicare principaliter propter tempo-
 ralia habenda: alias tanq; venditores bonoz de
 templo eijciuntur. debet tamen populus submi-
 nistrare eis necessaria: iuxta illud non alligabis
 os boni triturantis. i. corinth. 9. vnde hierony.
 Apostolicis viris et euangelizantibus in necessa-
 rijs vsibus nolle tribuē: seipsos condemnare est
 i. 6. q. 1. c. penulti. Qui vero ex arrogantia et in-
 ani gloria predicant: figurantur per belui: qui re-
 prehendit Job et amicos eius cum multa arro-
 gantia: vt patet Job. vbi dicit grego. 22. morak.
 Arrogantes cum scientiam accipiunt: nihil se ac-
 cepisse estimant: si hanc eos habere occultam co-
 tingat. Nisi suum gladium nisi in ore hominū
 ponunt. Predicatores autem sancti partem suā
 reputant: si intus ipsi de sapientia gaudeant: foris
 autem alios ab errore compescant. Et ibi gau-
 dent vbi hoc percipiunt: nō vbi intus tot tenta-
 tionem laqueos innotescere compelluntur: quibus
 bonum quod acceperunt: cum innotescit media
 interueniente charitate de profectu audientius
 nō de propria ostensione gratulatur. Nōn-
 q; etiam arrogantes viri dum predicatorum san-
 ctos magna eloquia ac pro locutione sua venera-
 ri conspiciunt: locutionis eozum celsitudinē et nō
 utilitatem intentionis imitantur. Nec hoc amāt
 quod illi appetit: sed hoc quod clari hominib;
 ostenduntur. Et plerumq; ad loquendum impe-
 tum vane glorie mentes anxietas nequaquam in-
 tra silentium capiens quasi zelum charitatis in-
 flammant. Idem eodem. 22. dicit. Spirituales
 predicator in cunctis que dicit solerti cura se in-
 spicit: ne in eo qd recta predicat: vicio se elationis
 extollat: atq; omnium sapientie gratiam quā vt
 loqueretur accepit: nō suis se estimat meritis
 eozum intercessionibus quibus perloquitur ac-
 cepisse: indignum se omnibus indicat: etiam cū
 dignius cunctis viuat. Scit qd bona que innotescunt
 hominibus sine periculo esse vix possunt
 Et quāuis sapientem se esse sentiat: vellet tamen
 sapiens esse nec videri. Et si liceat tacere appe-
 tit. Eozq; se feliciores putat: quos intra ecclesiā
 locus inferior per silentium occultat. Et tamen
 vt defendat ecclesia ex necessitate officium lo-
 cutionis suscipit: sed ex magno desiderio ocium
 taciturnitatis querit: hanc dicendi formulam ar-
 rogantes ignorant. Neq; enim loquuntur: quia
 cause eueniunt: sed causas euenire appetunt vt
 loquantur: hec omnia grego. Habent enim
 hoc arrogantes proprium: qd priusq; dicant: mi-
 ra se dicere semper existimant: et locutionem suā
 admirando proueniunt: quia vel i acutis sensib;
 ipsa elatio quanta sit fatuitas ignorant: et contra
 paulus dum mire et alte bebreos moneret: dicit

sufferatis verbum solacii. gregori⁹. **¶** Quāvis autem p̄dicatoz debeat cauere ne ex arrogantia z inani gloria p̄dicet: tamen si motus recta intentione subrepat tentatio inanis glorie: nō debet p̄ hoc dimittere ecclesia. x. Qui obseruat ventum nunq̄ seminat: exemplum in beato Bernardo: qui tentatus de hoc dum p̄dicaret dixit sibiip̄si **¶** Nec propter te incepti: nec propter te dimittam. **¶** Subiacet etiā actus predicationis tristitie z redio: z hoc quando quis nō extat multum gratie vel fructum non facit: vt dicit gregorius in moralibus: z ideo requirit hominem bene fir- matum: vt nec extollatur fauoribus popularib⁹: nec deiciatur inaudientia vel infructuositate: vnusquisq̄ enim ait apostolus mercedem reci- piet fm suum laborem: z non dixit fm fructum: nec credimus minorem gloriam obtinuisse ia- cobum maiores: qui paucissimos conuertit mul- tis sanctis innominatis: qui milia populorū tra- xerunt ad fidem: vt beato Jordane secundo ma- gistro ordinis predicatorū: qui vltra fructū quem fecit in seculo remanentibus: bene mille traxit ad ordinem: ex charitate z humilitate de- bet predicare. **¶** Secundum quod requiritur i predicatorē est vita seu conuersatio lucens: ec- clesiastici. 7. c. Quasi sol refulgens sic ille reful- sit in templo dei. Sol est impassibilis z incoin- quinabilis: z habet modicus de materia: per ista tria est lucida vita predicatoris per patientiam: p̄s. bene patientes erūt vt annuncient per immū- dicitiam sapientie. **¶** Q̄ pulchra est casta genera- tio cum claritate. Et per paupertatem z abstine- tiam: vnde christus math. 10. p̄mis predicatori- bus ait. Nolite portare sacculum zc. vñ biero- nymus. An nō confusio z ignominia est christū crucifixum pauperem z esurientem fassis predi- care corporibus: z ieiuniorum doctrinam rubē- tes buccas tumentiaq̄ ora proferre. Si in apo- stolorum loco sumus: nō solum sermonem eorū imitemur sed z conuersationem z abstinentia: 35. di. ecclesie. Nemo enim inquit symmachus papa recte monitoris personam suscipit: nisi qui actibus suis errata condemnat: z amorem inno- centie conuersatione demonstrat: di. 8. nemo. et vt dicit chrysostomus bene viuendo z bene do- cendo populum instruis: quomodo viuere de- beat: bene autem docendo z male viuendo do- minū instruis quomodo te debeat cōdemnare di. 40. multi. Et quāuis sic contingat cōmuni- vt fm gregorium. Cuius vita despicitur: restat vt eius predicatione contemnatur. 3. q. 7. qui sine tamen malefaciunt contemnentes: quia vt dicit hieronymus. Sicut lixiua per humidum cine- rem fluens lauat z nō lauitur: ita bona doctri- na per malum doctorem animas credentius la- uat a forde viciorū: di. 83. §. vlti. z. i. q. i. nō qua- les. **¶** Et si cū peccatoribus conuersari debeat aliquando ad eorum conuersionem: sicut chri- stus qui manducabat cum publicanis: debet ta-

men vitare personas suspectas: z vnde possit le- di fama eius: vnde aug⁹. Conscientia nostra ne- cessaria est nobis propter vos: fama nostra non pollui sed pollere debet in vobis propter vos: .iz. q. i. nolo. Qui autem murmurant de predica- toribus conuersantibus cum peccatoribus cum debitis circumstantijs: vt eos inducant ad bona opera: incurrunt lepram peccati: quod fuit figu- ratum in maria sorore aaron murmurante con- tra moysen: propter vxorem eius ethiopiā: vt exponit gratianus. 2. q. 7. §. is ita re. i. **¶** Nos qui infirmi homines sumus: cū de deo loquimur: debemus primum meminisse qd su- mus. Consideremus quia aut tales sumus: qua- les nōnullos corrigimus: aut tales aliquādo fui- mus: sed diuina operante gratia nō sumus vt tā- to temperantius corde humili corrigamus: quā- to nosmetipsos verius quos emendamus agno- scimus. Si autem nec sumus: nec fuimus quales sunt quos corrigimus: ne cor nostrum superbi- at quorum mala corrigimus: eorum alia bona ante oculos reuocem⁹. Que si nulla omnino sūt ad occulta dei iudicia recurramus: qz sicut nos nullis meritis hoc ipsum quod habemus bonū accepimus: ita illos potest gratia diuine virtutis infundere. Et excitati posterius etiam ipsa pos- sunt bona: que nos ante accepimus preuenire: exemplū ponit de paulo persequente z postea excedente in gratia stephanum: greg⁹. in. 22. mo- ral. **¶** Tertium quod requiritur in predicatorē est scientia competens: vnde petrus in canonica sua parati reddere rationē omni petenti vos de ea fide z spe: que est in vobis: z apostolus ad ti- motheū. Attende lectioni exhortatiōi z doctri- ne: z ecclesi. 3. dicitur. Tempus tacendi z tempus loquendi: quia veritas prius tacendo discitur: et postea loquendo predicatur: vnde petrus. opor- tet eum qui docet z instruit animas rudes: cē ta- lem vt pro ingenio discipulorum seipsū possit ap- tare. z verbi ordinem pro audientis capacitate dirigere: debet ergo apprimē esse eruditus z do- ctus inreprehensibilis maturus z pauidus. 8. q. .i. **¶** Porro. precipue autem debet esse doctus in sacra scriptura z ipsi vacare: vnde in huiusmodi figuram vectes quibus arca portabatur iugiter annulis erant inserti: vt cum arca esset portāda: nulla fieret mora de intromittentibus vectibus qz predicatorēs per quos ecclesia circumferē sa- cris litteris debent insistere semper: ne tūc que- rant discere: cum ex officio alios habent docere: vt exponit gratianus di. 25. §. 2. Et saluator no- ster primus in medio doctorum sedit: audiēs il- los z interrogans: z postea predicare cepit. Sic etiam apostolos prius docuit: postea ad predica- dum misit: z post resurrectionē prius aperuit illi sensum: vt intelligerent scripturas: z postea dixit Euntes in mundum vniuersum predicare euā- gelium omni creature. Panes etiam quinqz de- signantes legem que continetur in quinqz libris

Litulus.

Moyſi: prius fregit poſtea dedit diſcipul: vt po-
nerent ante turbas: di. 36. §. 2. Et hierony. dicit:
q̃ duo ſunt pontificis opera vt aut a deo diſcat
legendo diuinas ſcripturas: ſepius meditando:
aut populum doceat: ſed illa doceat que prius a
deo ipſe didicerit: non ex proprio corde vel hu-
mano ſenſu: di. e. ſi quis vult. Debent etiam ſcire
conſtitutiones eccleſiaſticas que p̃tinent ad mo-
res fidelium: vt poſſit eas populos docere. Si q̃
alia ſciat vel diſcat debitis modis: q̃uis non ſit
neceſſariu tñ vtile erit: vñ ⁊ ſamaritanus pcurā-
do vulnerib⁹ ſanciātū: dedit ſtabulario era mi-
nuta duo deſignantia duo teſtamenta: quoz do-
ctrinis p̃lati debēt curare ſubditos. **M**ateria
aut congrua p̃dicationis eſt ſacra ſcriptura. Se-
mel enī loquit⁹ deus inquit Job: 22. idipſū nō re-
petit. Loquit⁹ aut⁹ deus in ſcriptura ſacra: ⁊ ita co-
pioſe cōtra oīa tentamenta ⁊ oēs caſus cōtingi-
biles ⁊ oīa opa virtutū: vt exponit greg⁹. 22. mo-
ral. q̃ nō o3 iterū deū loqui aliqd nobis neceſ-
ſariū: cū ibi oīa habeantur. Et hec ſcriptura apte
dicī verbū p̃dicat: ait apl⁹ verbū. Dicī enim
verbū quaſi verū boan. i. ſonans. Ipſa enī ſcri-
ptura eſt q̃ ſola ſemp eſt vera in oī ſui pre: doctri-
ne p̃boz ⁊ gentiliū cū veritate hñt falſitates ad-
mixtas: doctrine etiā doctozū catholicoz aliqñ
etiā deficiūt a veritate: vel ſalcē dubitabiles ſūt:
qz oīs homo mendax. ſ. ex ſe. Ratio hui⁹ diuerſi-
tatis eſt: qz doctrine hominū innitunt⁹ lumini na-
turali qd deficere pōt a cognitione veri. S3 do-
ctrina ſacre ſcripture innit⁹ veritati diuine: q̃ in-
fallibilis eſt. Spū enī ſancto inſpirati locuti ſunt
oēs ſancti ⁊ c. inquit Petrus in eplā ⁊ loquit⁹ de
auctorib⁹ ſcripture ſacre: vñ hiero. ad augu. Si i
ſcripturis ſcis admiſſa fuerint vel officiōſa men-
dacia: qd in eis remanebit auctoritatis? Que tan-
dem de ſcripturis illis ſnā p̃ferē cuius pondere
contēptioſe falſitates obtereſt improbitas: di. 9. c.
ſi ad ſcripturas. Idez de vnico baptiſmo. Quis
neſciat ſanctā ſcripturā canonicā tam veteris te-
ſtamenti q̃ noui certis terminis ſuis cōtineri cā-
qz poſterioroz omniū epl⁹ litteris ita p̃poni: vt dō
illa dubitari oīno ⁊ diſceptari nō poſſit: vñ ve-
rum vel vtrū rectum ſit: quicqd in ea ſcriptum
ſit vel cōſtiterit eſſe? Ep⁹oz aut⁹ litteras q̃ poſt cō-
firmatū canonē ſcripte ſūt: vel ſcribunt⁹: ⁊ p̃ ſer-
monē forte ſapientiozē in ea re ⁊ alioz grauiozē
auctoritatē doctozūqz prudentiā: ⁊ p̃ cōcilia licē
reſpondi: ſi quid forte in eis deniatū eſt a veri-
tate: di. ea. quis. Quia igi⁹ p̃maxime p̃dicatoz d3
in p̃dicatione vñ veritate. Na3 ſciē p̃dicando
mendacium peccat mortalit⁹ ſm pe. de pal. in. 4.
Ideo debet potiffime p̃dicare verba ſacre ſcri-
pture: vñ chryſo. Sicut ſacerdos eſt debitor vt
veritatē quā audiuit a deo libere p̃dicet: ſic lai-
cus eſt debitor vt veritatē quā audiuit a ſacer-
dotibus p̃batam in ſcripturis defendat fiducia-
liter. Q̃ ſi nō fecit p̃dicoz eſt veritatis. ii. q. 3. no-
lite timere. Unde p̃ themate in p̃ncipio p̃e-

dicationis vel ſermonis ſemp conſuevit ſumī ali-
quid de ſacra ſcriptura: vt ſudamento firmiſſi-
mo: iuxta illud luce. 5. In verbo tuo laxabo rete
qd ſignificat p̃dicationis verba ſm Bedam. S3
qz vt dicī puerbi. 7. Sapientia edificauit ſibi
domū: que comprehendit ⁊ fundamentū ⁊ pa-
rietē ⁊ tectum. Ideo p̃dicatoz ad formandū do-
mum ſpūalis edificij nō ſolum thema vt funda-
mentū ſ3 ⁊ media ⁊ conſuſiones de ſacra ſcrip-
tura debet ſumere: qñ pōt: quia ſunt optima ar-
gumenta veritatis. Si aut⁹ ad eandē conſuſio-
nē p̃bandā aliqñ voluerit inducē doctozes eth-
nicos vt p̃hos ⁊ hiſtorias gentiliū: nō eſt vſqz
quaqz improbandū: qz ⁊ apoſtolus aliqñ ſed tñ
rariffime in epiſtolis vñ ſalib⁹ ⁊ in p̃dicationi-
bus ſuis. Vñ ⁊ clemens. Cū ex diuinis ſcripturis
quiſqz firmā regulā charitatis ⁊ veritatis ſuſce-
perit: abſurdū nō erit ſi etiā ex eruditione cōi ac
liberalib⁹ ſtudijs que forte in pueritia attigit ad
aſſertionē veri dogmatis cōferat: ita tñ vbi ve-
ra didicerit falſa ⁊ ſimulata dclinet: di. 37. relatiū
S3 p̃ciſe ex ipſis velle p̃bare intentū ſuū ⁊ p̃di-
cationē implere philoſophijs aſtologijs ⁊ hi⁹
vituperabile eſt: ſicut ⁊ ſi quis preponat ancillas
dñe. **S**acra enī ſcriptura vt vera ſapīa ſponſa dī
Alie doctrine ſūt ancille: vñ aug. ſi qd veri ſibyl-
la aut orp̃heus alij gētijs vates aut p̃bi p̃dixiſſe
phibent⁹: valet quidē ad paganoz vanitatē reui-
uſcendā: nō tñ ad iſtoz auctoritatē cōplectendā
Quantū enī diſtat de xpī aduentu in p̃dicatione
nē angeloz ⁊ p̃feſſionē demonū tñ in auctori-
tatē p̃phetaz ⁊ curioſitatē ſacrilegoz: di. eadē ſi
gd. Gregorius aut⁹ reſpondit quendā epm: qui
p̃dicabat populo grāmaticā: concludēs: qz i vno
ore nō bñ ſe capiūt laudes xpī cū laudibus io-
nis: di. 86. cū multa. vbi dicit glo. q̃ ille recitabat
fabulas poetaz ⁊ moralizabat. **C**anere etiam
d3 ne dicat apochrypha ⁊ nō autētica: vñ ⁊ bea-
tus tho. in quadā eplā honeſte reſpondit quen-
dā q̃ p̃dicauerat: q̃ ſtella q̃ apparuerit magis ha-
bebat formā pueri puili: ⁊ q̃ virgo maria oī die
ſepties meditabat⁹ paſſionē xpī dicens: q̃ p̃dica-
tozem veritatis non decet diuertere ad fabulas
ignotas: cum ſcriptura ſit ita copioſa. de omni-
bus. **M**ateria aut⁹ ipſi ſcripture pōt dici xp̃us
q̃ eſt verbū patris: hui⁹ enī oēs p̃phete teſtimo-
niū phibēt: actu. 4. Et oēs p̃phete ait rabi ſalo-
mon ad dies meſſie finis fidei mee xp̃us eſt: ait
ambo. Nos aut⁹ ingt apl⁹s p̃dicam⁹ xp̃m. Pre-
dica g̃ vñ. i. xp̃m. Et ſicut verbū noſtrū ē triplex
qz mentale ⁊ vñ ⁊ litterale. Ita ⁊ xp̃s verbū tri-
plici pōt cōſiderari ⁊ de eo p̃dicari. Quia vñ vt
gentiū a patre quaſi verbū mentale vel vt reue-
latū p̃phetis q̃ ſi vocale: vel vt incarnatū q̃ ſi ſcri-
ptū in libro ſeu charta vteri virginalis: q̃ charta
fuit deſiccata ab oī humore cupiditatis ⁊ ſepata
a carne cōcupie ⁊ raſa a ſup̃fluitate vanitatis: vñ
p̃s. in p̃ſona patris dicit. Fructuauit cor meum. i.
mens mea verbū bonū. i. filiū: q̃ ē bon⁹ abſolute

et presentia et hoc per eternam generationem de qua in principio erat verbum et. Jo. i. quod exponit aug. et tho. sup. Jo. ostendentes similitudinem productionis nisi ubi mentalis seu conceptus mentis: cum aliquid intelligimus ad verbum diuinum. Sed quia primum est nimis istud mysterium raro est istud predicandum. Et non nisi a sapientibus. Sapientiam inquit apostolus i. cor. 3. loquimur in perfectis. Imperfectis autem et simplicibus tantum parulis lac vobis potius dedi. Nam ut ait ambrosius sup. beati imma. viciu est indignis secreta vulgare. Ad sit vel loquitate incauta: dum sine iudicio volat inreuerabile verbum: vel adulatione: ut ei placeat cui secreta reuelat: vel iactatione scire ut plura scire videatur. di. 43. §. vlti. Sequitur in ps. dico ego opera mea regi: quod pertinet ad verbum reuelatum prophetis. Non enim faciet dominus verbum: quod non reuelat secretum suum prophetis suis: amos 3. c. pmaxime autem mysteria christi fuerunt regi david dicta. i. reuelata: quod. s. oia in sapientia fecit: quod misit verbum suum et sanauit eos: quod cuncta gubernat et. Ex quibus relucet bonitas dei potentia misericordia et iusticia que in ducit nos ad timorem et amorem eius. Et hec que habent in verbo reuelata sunt predicanda. Sequitur lingua mea et. Lingua dei est spiritus sanctus: quod loquitur in predicatoribus ex parte dei. Nam enim vos estis qui loquimini sed spiritus sanctus: math. 10. Ista lingua loquente per angelum verbum bonum et rudentem virgine fiat mihi finem verbum tuum subito et a veloci scriba scriptum est verbum in utero virginis quoniam verbum caro factum est. Jo. i. de hoc verbo scripto. i. incarnato sepe de loqui predicator. i. de doctrina eius quod docet fugere vicia: sequi virtutes vitare infernum: querere regnum: et beatus franciscus dicit in regula sua de predicatoribus quod annuncient vicia et virtutes penam et gloriam cum breuitate sermonis de vita iesu christi qualiter est nobis imitanda de pena eius et passionis. Et ut dicit quodam pene in nulla predicatione debent permitti: quoniam aliquid de passione eius dicere. Ois enim christi actio nostra est instructio. Tertium quod est obseruandum in predicatione seu in actu predicationis est debita circumspectio: unde apostolus. In ista opportune et inopportune. In ista dicit pleuerantia opportunitas conuenientia inopportunitas frequentia. Opportunitas autem dicitur attendi: quod cum loquatur tempus et modus loci aptior ad predicandum est ecclesia: unde christus Jo. 19. Ego semper docui in templo et in synagoga et. luc. 19. Erat quotidie docens in templo. Que enim dignior domus inquit ambrosius apostolice predicationis ingressu quam sancta ecclesia. 24. q. i. Etiam in plateis et campis et alijs locis publicis potest predicari. Ad autem dicitur fieri in occulto per domos: ne oriat suspitio heretice doctrine: di. 30. si quis et ex de here. cum ex iniuncto. Non dicitur autem semper predicare in uno loco: quia et laborator sato in agro ad alium pergit. Et dominus iesus circuebat per ciuitates et castella predicans: et cum a quibusvis vellet detineri quibus predicabat: ait. Quia et alijs ciuitatibus: ois me euangelizare: luc. 4. De enim rarum plus appetit: pulchrum apud indios pipere quam cibus est hiero. di. 93. legimus. Sed religiosus qui velle et nolle non habet: hoc dicit facere cum obia. In aliorum tamen

ecclesijs ad vitandum scandalum cum inia curatores: unde greg. falcem iudicij in ea segete que tibi commissa non est: mittere non potest: sed per affectum boni operis frumeti dñici vicioz suoz palleis expoliata: et in ecclesie corpore admonendo et persuadendo quasi mandando conuertere. 6. q. 3. scriptum est. ubi dicit glo. non publice predicando. de tpe non est determinatum: nisi quod seruari oportet: quod habet in cle. dudum de sepul. ibi dicitur statuimus et ordinamus: quod dictorum ordinum. s. predicatorum minorum fratres in ecclesijs et locis eorum ac in plateis cõibus libere valeant clero et populo predicare ac proponere verbum dei hora illa duntaxat excepta: in qua locorum plani voluerint predicare vel coram se sollemniter facere predicari: in qua predicare cessabit propter si aliud de platorum ipsorum voluntate processerit et inia spali: in studijs etiam generalibus ubi sermones ad clerum fieri solent: licet fratribus libere predicare: nisi forsitan illa hora qua solet ad clerum in predictis horis locis proponi verbum dei episcopus vel platus superior clerum ad se generaliter conuocaret: aut ex aliqua ratione vel causa urgente clerum ipsi duceret congregandum. In ecclesijs autem parochialibus fratres ipsi nullatenus audeant vel debeant predicare: nisi sint a sacerdotibus parochialibus mutati: vel de ipsorum inia et assensu vel mandato episcopi vel superioris eius. Glo. plati. s. ordinarij et episcopi: et idem de vicarijs eorum sacerdotibus. Glo. idem de vicarijs vel perpetuis vel temporalibus in casu licito auctoritate episcopi datus. Predicator quia ex sua predicatione debet querere: homines inducere ad faciendum quod predicat: adeo ut efficaciter predicet: debet clare loqui: ut instruat intellectum auditoris et doceat. Secundo sic debet loqui ut delectet auditores: ut sic moueat affectum ut libenter audiat verbum. Tertio debet sic loqui ut flectat: scilicet amando que dicta sunt: velit ea implere. Et cum quis hoc facit industria artis: quam docet rhetorica: ut declarat augustinus in quarto libro de doctrina christiana ad honorem dei et salutem animarum: bonum est et humana operatio seu lingua. Sed cum spiritus sanctus virtutis lingua predicatoris: ut in instrumento ad ista efficiendum sicut fuit in apostolis: qui humani indocti erant: tunc opus illud est gratia gratis data: que dicitur gratia sermonis et lingua angelorum. Et sermo sapientie dicitur in locutione de diuinis: sermo scientie de humanis ut de moribus et vicijs et virtutibus et huiusmodi: tho. 2. 2. q. 173. perfectius autem gratia ista operatur quam natura vel ars. Sed aliquando aptitudine naturali in predicatoris existente et arte rhetorice adiuncta: aliquando etiam spiritus sanctus operatur plenius istud. s. inductione auditorum ad faciendum que predicat: hoc ergo est ut dicit salomon se parare: ut. s. boni dicant: domini autem dirigere linguam. Et ut dicit aug. in li. de doctrina christiana. Sapientia sine eloquentia paruus profuit quod ad populos. Eloquentia sine sapientia multum nocuit: est enim ut gladius in manu furiosi. Sapientia cum

eloquentia multū iuuat: et operatur. Si quis autē nescit eloquentia vñ saltem sapienter loquatur. Et cum ex se nō habet auctoritatē inducat scripturas et rationes: vnde dictis suis detur auctoritas. Qui autē habet auctoritates nō indiget tantis: cum ipse verbis suis prestat auctoritatem.

De defectibus a quibus predicator debet se cauere in predicando.

Primus ē falsitas

In predicando et precipue circa ea que sunt fidei vel pñent ad vicia et virtutes: in quibus vt dicit hiero. parum distat in vicio decipere vel decipi posse xpianum. i. q. i. si cupis. Nam si semel deprehenditur in falsitate: reddit se suspensum de falsitate etiā in pñicationibus omnibus: ar. dif. 9. si ad scripturas. Vñ ad maiorē assercionem dictorū suorum inquantū pōt et valet debet inducere auctoritatē aliquā sacre scripture vel aliarum doctrinarum que sūt sub ecclesia approbate: vt sanctorū doctorū et decretalium: et maxime in his que nō sūt de se clara p rationem vel experiētiā. Si quis autē nō ex lapsu lingue sed ex industria diceret mendaciū in predicacione mortali peccaret fm pe. de pal. nec excusa: retur si hoc faceret causa cōuertēdi aīas ad deū. Deus enim ait aplūs: nō indiget vestro mendacio: vñ et cauti predicatorēs: vt semp longe sint a falsitate cū allegant quotationes librorū si nō sūt bene certi solent dicere si bene recolo: vel si nō erro et hī. 2. debet sibi cauere ab adulatione ne. s. laudet populū in quib⁹ repñsibilis est: qd est pessimū vel etiā de spalibus magnificētijs: nisi forte hoc secundū fiat tempore: vt meli⁹ ferant correctionē durā imēdiatē sequendā sicut fecit aplūs. i. corin. i. c. hoc enim adulari pñibuit xps: cū primis quos misit ad pñicadū dixit. Neminē p viā salutaueritis: mat. x. Maledicā inquit dñs p pphetā benedictionib⁹ vñs. i. populis q̄s adulando bñdicis de eis: vt vos diuites faciant. vt exponit hiero. i. q. i. iudices in fi. pñicatorēs adulatorēs repñdit dñs dicens: ipsi edificabant parietē: et vos absq; temperamēto linebatis eos: edificant parietē populi dū peccatū qd durū est: qz indurat: qz pctū pctō accumulāt: pñicatorēs at liniūt indiscrete laudādo: ita exponit greg. di. 46. sūt nōnulli. 3. debēt cauere a iactantia. hoc enī reddit ipsū cōtemptibilem: hoc enī faciūt stulti ingt catho. Nō solum aut d; cauere: ne se laudet: s; etiā ne dicat vnde videat velle ostentare sciām vel scitātē suā: vñ greg. h; hoc pñiū doctrina arrogantia: vt nesciat humilitē docere qd sciūt et. di. 46. c. i. quidā aut sūt ita arrogantes: vt nō sufficiat eis recitare suas opiniones: nisi etiā cōtemnāt vel pñemēt alios et aliqñ scōs doctores vt tho. grego. et hī. 4. debet cauere a scandalis pñatorū ne. s. po-

nendo os suū in celū detrahāt eis recitando coram populis vicia eorū: clericis enī laicos esse infestos oppido tradit antiquitas. z. q. 7. Et nunc maxime ex mala eorū vita ppter qd eos pñemunt: vñ pñicare publice contra eos: et si populis placeat: tñ fructus nullus sequit⁹: qz nō emendatio illoz s; pñurbatio: nō vtilitas populis s; augmentū irreuerētie et cōtemptus etiā sacrozū que p eos conficiunt vel ministrant cōtra illud. i. q. i. multi. pñibet etiā hoc in cōstitutionib⁹ fratru pñicatorū et in cle. religiosi de pñile. In virtute obediētie pñipit pñicatorib⁹ religiosi: ne in sermonibus suis pñatis ecclesiaz detrahant: aut et retrahant laicos ab ecclesiis suaz frequentia: vel accessu et imponit pñia debita p grauib⁹ culpis in illa religione contrariū facienti. Intelligit enī glo. hanc litterā: cū noiatim detrahūt: vel per circūlocutionē q̄ vñcem h; pñij nois: als in generali locutione linguā refrenēt: vt dicit glo. ar. i. 6. q. i. si clericatus. si solis clericis pñicare posset conuenienti⁹ hoc fieri. 5. debet cauere a scandalis et disturbio auditoroz: ne talia dicat: vñ inducant ad rixam vel scisma vel infidelitātē. In cui⁹ figurā mandauit dñs: vt in ora vestis pontificalis essent cū tintinnabulis malagranata ope polimito inserta ad signandū qz in pñicatione figurata p tintinnabula: d; qñ vñitas charitatis in auditoribus: q̄ signat in malagranato: ex eo qz sub vno cortice multa grana insūt vñiūtur: vt exponit greg. di. 43. sit rector. Sic hīc mperandus ē sermo: vt nō puocent subditi contra dñm ad aliqd malum vel dñs contra subditos. De materia pñestinationis et pñscientie raro loq̄tur: qz populi male capiūt verbū et potius in disturbii mentis q̄ fructū referunt: et si pur materia euangelij cogat: semp ostendat libertas arbitrij ad bonū et malū p exempla. Similit⁹ de sacramento eucharistie vel de trinitate corā simplicibus nō pñicet subtilitates. De conceptione virginis marie pñtranseat. Et si materia se offert ad aliqd dicendū: de bñtalib⁹ verbis vñat: qz ex pñimat vñtatē: et popul⁹ vñ intelligat. s. si sūt i vñro scificata vel grā repleta et hī: nec est necesse pñlis scandalosū dicere expñse: qz fuit cōcepta in pctō originali. Nō enī intelligēt laici istū terminū: s; putāt dici aliqd scelerosū: et iō citius dimittendū. 6. fugiat emulationes et cōtētiōes cū alijs pñicatorib⁹. i. thi. 3. Noli contendere vñbis: ad nil enī vñle ē nisi ad subuersionē audientiū. Nec ex hoc qz ali⁹ hēat maiorē cōcursum: qz scit etiā minus: sciens indignationē offēdat. Nam et xps indignat⁹ nō fuit: qd aliqñ Jo. bap. fuerit in maiori opinione pñli q̄ ipse. Si audit aliū pñicatorē dicere aliqua q̄ nō sūt reprobatā nec cōtra fidem vel bonos mores s; dubia: q̄uis ipse nō sit illi opiniois: sufficit sibi dicē opi. suā cū rōnib⁹: et si ipugnet aliū: qz hī ē itrare cōtētiōes et pñtos scādalizare. si audit dixisse erronea s; fidē

vel bonos mores vel determinata p' ecclesiam
nō credat facilius nisi audiat a fide dignis: tūc
corrigat eum fraternalit' vt retractet: q' si nō vel-
let retractare errores dictos: esset tunc publice
predicandū contra errores eius: sicut paulus pu-
blice refutauit petro ex dissimulatiōe sua quasi in-
ducendo ad iudiciandū. z. q. 7. paulus. Si autē
ipse p'dicator errauit admonitus: debet libenter
audire & se corrigere: sicut petr' cessit paulo: dis-
s. veritate. Et si aliquem erroneū articulū & pe-
riculosum dixisset: debet retractare honestius q'
potest. Si autē nō esset periculosum quod dixit:
puta aliquod apocryphum: qd nō tenetur qz/
uis maledixerit: non debet retractare s'm tho. in
epistola quadā ad vitandum scandalum. ¶ Se-
ptimo cūtet superfluitatē seu nimietatem & hoc
multipliciter: videlz nimia p'lixitatē. gaudent
enim breuitate moderni: p'scicianus i. 7. & greg.
in omel. Alimenta que minus sufficiūt auditis
sumunt: vnde nimis p'lixē predicans figuratur
in lege p' patientem fluxum seminis qui imun-
tus iudicabatur. Semen est verbū dei ordina-
tum ad generationem spūalem causandā. Sed
sicut in patiente fluxus seminis ipsū efficit inanē
& infructuosum: ita ex nimia p'lixitate sermonis
ipeditur fructus in auditoribus: vt exponit greg.
di. 43. sit rector. nimia tamen breuitas p'cidit:
ait hierony. studiosoz desiderium. Item nimia
velocitatem in loquendo vel tarditatem: vnde
Seneca pronuntiatio sicut & vita debet esse cō-
posita. Nihil ordinatum est quod precipitatur
& properat. Et que stillare volo qz currere. Itē
nimietatem diuisionum: vnde Seneca philoso-
phiam in partes non in frustra diuidā. Diuidi enī
eam non concidi vtile est: nam comprehendere
quemadmodum maxima ita & nimia difficile ē
Item nimietatem allegationum. Nam & in iur-
re hoc nō laudatur. Sufficit enim ad probandā
enam sententiam allegare vnam vel duas par-
tes. Multas autem adducere superfluum vide-
tur vanum & iustificatiuum: nisi aliquādo fiet
ad maiorem confirmationem alicuius sententie
dubitabilis. Item nimium ornatum verborum
& superfluitatem. Nam & ficum que tantū folia
habebat: nō fructus christus maledixit: mat. 22.
Seneca. Nō delectent verba nostra sed p'sint.
Idem: oratio que veritati dat operam incompo-
sita debet & simplex esse. Nō tamē nimis rusti-
cana ne contemnat. Nam & dominus precepit
in lege offerri sibi p'rimicias mellis: qd desi-
gnat dulcedinem eloquentie vt dicit gratianus:
di. 37. §. i. P'rimicia parum est: & sibi volebat of-
ferri quia ad honorem dei nō sui.
¶ Octauo abstineat a leuitate: ne scilicet dicat
verba ociosa & fabulas ad prouocandū risum
dicit enim hieronymus q' bonus p'dicator est
qui prouocat populum ad luctum nō ad risum.
Et si aliquando non sit indecens dicere aliqua
verba solaciofa ad subleuandum populum atte-

diatum: moderate tamen sciendum & raro. Non
fit etiam leuis ad recitandum somnia & visiones
mulierum: & ad prophetandum de aliquo malo
venturo vel determinatine loquendo de tem-
pore aduentus antichristi: & die iudicii quia nō
est vestrum inquit christus actū. i. Nosce tem-
pora vel momenta que pater posuit in sua pote-
state: vnde & tho. in. 4. dicit q' omnes qui volue-
runt determinate loqui de hac re reperti sunt &
reperientur fallaces. Nō sit etiam leuis ad pre-
cipitandum sententias de aliquo actu: q' sit pec-
catum mortale: nisi sit certum & clarum p' ratio-
nem vel per auctoritates doctorum. Nō sit etiā
leuis ad pronuntiandum indulgentias & preci-
pue questuaria: qui aliquando multis fictio-
nibus & falsis bullis vtuntur: vt dicitur in cle. de
peni. & re. abusionibus. vnde & in cle. religiosi de
p'iuile. p'cipitur p'dicatoribus ne pronūciant
indulgentias indiscretas: vbi dicit glo. q' dicunt
indiscrete ille indulgentie que non habentur: et
ideo diligēt examinet: quando aliquam habet
pronunciare. In gestuatiōib' aut exclamatio-
nibus vnusquisq' in sensu suo abūdet. Omne ta-
men nimium vertitur in fastidium. Et qd natura
negat nemo feliciter audet. Et displicet impu-
dens vnde placere studet: christum in suis p'di-
cationibus legimus bis exclamasse: cum. s. dixit
Qui habet aures audiendi zc. luce. 8. Et si quis
fuit veniat ad me. Jo. 7. Et Iohannes baptista
dictus est vox: quia nō solum verbis debet cla-
mare p'dicator: sed omnis cōuersatio eius & vita
debet clamare penitentiam. ¶ Non o indiscrete
sermonem nō proferat: alias figurate imundus
et torto naso iudicatur: di. 43. §. vlti. Ne videlz
eamdem materiam omnibus predicet: s3 diuer-
sa diuersis s'm diuersitatem conditionum morū
& statuum: vnde hierony. de paulo p'dicatore
maximo. Nec ad instar iperiti medici vno col-
lurio omniū oculos vult curare: sed per singulas
ecclesias vulneribus medetur illatis: di. 29. c. xli.
Simplicibus & idiotis nō subtilia predicet. Ita
matrimonii laudat cum de ipso p'dicat: q' tamē
virginitatem & viduitatē preferat. z. 7. q. 1. nuptia-
rum. ne virgo vel vidua incitet ad nuptias. Ita
virginitatē seu castitatē extollat: ne coniugium
videat damnare. Exinde enim & casti super bire
possent: & coniugati debitum sibi inuicem dene-
gare. Temporibus festiuis & ieiuniorum ita ex-
hortentur si volunt coniugatos ad castitatem: q'
reddendi debiti ostendant necessitatem. Cū dei
cōmendant misericordiam subdant et seueram
dei iusticiam: nolentibus eaz acceptare tempore
suo ne homines de misericordia presumant. Ita
ostendant deū omnia mala seuerē punire: qd etiaz
p'mittant & veniā quibuscunq' ad p'nas redire
volentibus: penitentiam exteriorē seu abstine-
tiam ita necessariā p'dicent vulgo q' spūalibus
huiusmodi indiscretis si ibi essent: rapinam esse
imoderatam abstinentiā insinuat. Ad cōtemptū

mundi eius vanitatem ostendēdo: sic innitit ad religionem: q̄ in seculo positos non videantur damnare: sed pericula eorum declarare. Peccatoribus et duris ita terribiliter vicia reprehendere studeant: q̄ spiritualibus et virtuosius dulciter suauia premiorum proponant: vnde gregorius in moralibus tractans illud Job. Quis dedit gallo cantum: dicit q̄ gallus designat predicatorē: qui peccatoribus in tenebris vicioz inuolutis debet clamare terribiliter et bonis predicare suauiter. Sicut et gallus in tenebris id est in nocte profunda fortiter clamat: sed die appropinquante iam luce tenuiter et quasi raucus. Cū autem habet predicare aliquem turpem materiam vt de vicio luxurie vel de matrimonij actu vtatur verbis honestis: nec descendat nimis ad particulares circumstantias: ne doceat vel incitet auditores ad mala: et sibi caueat ab omni verbo scurrili. 22. q. 5. quodens. **D**ecimo caueat a notitatibus: cum discordia pariat presumptio notitatum: vt dicit decretalis. Quidam enim moderni predicatorē: quia voluerunt vni nouitatibus in consuetis: plura scandala inde secuta sunt et parum inde honorem apud sapientes reportauerunt et fructum impediunt: vnde in decret. dicitur. Qd a sanctis patribus decretum nō est: nō est superstitiosus ad inuentionibus presumendum. Et similiter a curiositatibus poetarū philosophorum et historiarum paganorum romanorum et huiusmodi. Et si ad horā aliquando vel lent aliquid talium inducere: actu. 26. dicitur q̄ multi qui fuerant curiosa. sectari: contulerunt libros et combulerunt eos omnes. Caueat etiam ne nimis innitatur sensui suo in exponendo scripturas et precipue in sensu literalis: puerbi. 3. Ne innotitatis prudentie tue: vbi hierony. Prudentie sue innititur: qui ea que dicenda vel agenda videtur: sanctorum decretis preponit: extra de constitutioni. ne innotitatis. di. 36. si quis. **O**bservare etiā decet predicatorē et in predicatione et in prima locutionibus cū personis: quod dicit origen. di. 43. in mandatis. Nosce oportet quis vel qualis sit is: cui immortalitatis verba credenda sunt. Solliciti enim esse debemus: ne mittamus margaritas nostras ante porcos: et. 7. Si scientia q̄ his que bona sunt inculpabilis est: vt si sit sobrius si iustus si misericors et huiusmodi: tūc quod deest fidei et conscientie conferatur. Sed si in his q̄ palam sunt peccatis inuolutus permanet: non me oportet aliquid de secretioribus mysterijs et remotis diuine scientie proloqui: sed magis protestari eum: vt peccare desinat. Et si ingesserit se et prouocauerit nos dicere: que eum minus recte agentem nō oporteat audire: eum debemus prudenter eludere: dicit glosa ibi. transferendo nos ad aliam misericordiam. *matrua*

De forma predicationis et de septem modis procedendi in predicatione. Capitulum quartū.

De forma predicationis. Nota q̄ in ordine dicendorū: nullus inuenitur determinatus modus de necessitate tenendus a sanctis traditus: vñ vnusq̄q̄ in suo sensu abundat. Congruū tñ est conformare se moribus sapientū fm tempus et locū: ar. di. 12. illa. Aliud enī seruatur in vno loco et aliud in alio. Et modus variatus est etiam fm tempora. Nā alio modo se habuerūt antiqui alio modo moderni. **A**ultū autē videtur vtile ad reminisceniam dicenti et audienti: assignare aliquas presue mebra. Septē igit modis pōt pcedi. Et primus est per expositionē euangelij seu epistole: qd de die occurrit de parte in partē moralia inscendendo. Et istū modum tenuerūt antiqui: vt patet in omelia greg. angust. et chrys. 10. Quē modū aliqui sequunt moderni diuidentes tñ ipsū euangelij vel epistolā in partes: vt verbi gratia. Si sit illud euangelij officio post festū trinitatis de epulone diuine et lazaro: pōt diuidi illud in tres partes. Et in prima ponit vtriusq̄ p̄s cōuersationi: homo qdā erat diues et. In secūda vtriusq̄ sequens migrationi: factū est et. In tertia vtriusq̄ decēs collocationi: eleuās aut oculos et. Si aut sit illa epistola quinquagesime: si linguis hominū et. Sic de charitate tria notat apostolus. Primo eius necessitatē: q̄ qdlibz bonū fine ea nihil valet. Si linguis hominū loquar et. Secūdo eius operositatē vel fructuositatē: q̄ ad oēs actus virtutū inducit: q̄ charitas patris est et. Tercio eius dignitatē: q̄ alia dona deficiunt et fides et spes: et ipsa semper durat: q̄ sue prophetie cessabunt et. Si est euangelij in principio. et. pōt sic diuidi: docet nos xps in isto nostro itinē tria obseruare. Et primo excludere mūdialē intentionē: ubi cū ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite tristes et. Secūdo habere mentalem purificationē: ubi. Tu aut cū ieiunas unge caput tuū: et facie tuā lauā. et. conscientia a peccatis. Tercio adijcere effectualē miserationē: ubi thesaurizat the. in celo dando elemosinas. Et q̄ cupiditas ab hoc retrahit: iō p̄mittit. Nolite vobis thesaurizare et. Si est euangelij historiale: vt illud diei sequētis de centurione pōt sic diuidi. In isto euangelio tria ponunt de centurione. Prīmū est ipsius humilis p̄ puero supplicatio: ubi. Cū intrasset iesus capbarnai et. Secūdū est xpo cōmēdatio: ubi. Nō inueni tantā fidē et. Tertiū est ex ipsi fide pueri sanatio: ubi. Vade sicut credidisti. Et in quibet pre p̄nt dici aliqua moralia ad edificationē: sicut vbi gratia. In p̄ma pre p̄dicti euangelij. Primo est notandū de magna charitate et diligentia quā hūit ad seruū suū: q̄ in domo eū tenebat: et p̄ ipso ad xpm orandū accessit. 2. notandū q̄ xps ad eundū ad seruū se obrulit n̄ sic ad filiū regis ad p̄sidentū supbiā nostrā. 3. nō. hūilitatio centurionis et magna fides: cū dixit. Et sic n̄ sū dignus et. 4. ē familie sue recta gubernatio: q̄

et ignotus

sibi faciebat esse subiectos. Nam et ego homo sum et. In secunda parte est videndum: quomodo intelligatur: quod christus admiratus fuisse dicatur: cum procedat ex ignorantia: et in christo nulla fuit ignorantia. Secundo quomodo fides centurionis excefferit fidem israel. Tertio pronuntiatur conuersio gentium figuratorum in centurionis fide: qui requiescunt in fide trinitatis: et hoc est recumbere cum abraham Isaac et iacob et reprobatio iudeorum: ibi filij autem regni eiicientur et. Quarto quomodo in inferno sit stertus et stridor dentium. In tertia parte de effectu fidei: secundo de sanatione ipsius pueri.

Secundus modus procedendi est sumendo aliquam auctoritatem de scriptura sacra pro themate: et illam diuidere in partes. Et iste est modus magistralis et magis scientificus quo vsi sunt tho. Bonauentura et Bernardus in sermonibus suis predicabilibus. Et aliquando Ia. et Jo. de sancto geminiano in omnibus sermonibus suis. Et in diebus dominicalibus sumitur pro themate de euangelio vel de epistola concurrēti. In diebus autem festiuis sanctorum sumitur vel de euangelio dominicali vel epistola et magis de prece dēti immediate quod sequenti vel etiam de euangelio vel epistola de festo. Si etiam sumeret aliqua auctoritas scripture extra euangelium et epistolam: quous non sit multum in vsu moderno nullum tamen inconueniens. Iaco. de voragine. et Jo. de sancto geminiano vtuntur hoc modo in festiuis comuniter: sumendo scilicet vnam auctoritatem de diuersis libris scripture et in ipsam faciendo diuisionem: verbi gratia: Si de euangelio serie septe sumatur illud. Sit elemosyna tua in abscondito et pater tuus et. Primo ostēditur virtuosa elemosynarum erogatio: ibi sit elemosyna et. Secundo copiosa eorum remuneratio: ibi pater tuus et. Possunt etiam membra diuisionis subdiuidi: et hoc diuersimode exemplum in predicta diuisione. Nam in prima parte notantur tria que faciunt elemosynam virtuosam. Primum quod fiat ei qui est in defectione: sit elemosyna. Secundum quod fiat de sua possessione non aliena: ibi tua. Tertium quod fiat cum recta intentione: ibi in abscondito. In secunda parte notat quod reddet tibi deus pro elemosyna triplicem remunerationem scilicet temporaliū multiplicationem: et iste sunt multe. Spiritualiū augmentationem et supernalium receptionem. Si sumatur pro themate illud: diliges dominum deum ex toto corde tuo. Tria hic notantur. Et primo actum gratiosum: quia diliges: omnia enim delectantur in amore. Dilectio tamen importat amorem gratuitum: secundum obiectum gloriosum. Dominum deum tuum. Et dominus notat eius gubernationem deus creationem: tuus eius incarnationem: que cogunt nos ad amandum ipsum. Tertio subiectū vigorosum: ex toto corde tuo: ibi quod tripliciter diligit ex toto corde secundum tho. 2. et q. Si autē pēdi

catur de aliquo sancto: potest aliquid sumendo de epistola vel euangelio ei adaptari. Nec est inconueniens quous ille intellet scripture non sit ille propter sed etiam aliquando contrarius: quia moralis sensus est multipliciter. Homo quidam erat diues: et in duebatur purpura et bysso: et epulabatur quotidie splendide. Si predicetur de sancto gregorio vel alio doctore. Tria possunt de eo notari virtutum interiorum fertilitas: homo quidam erat diues. Secundo actuum exteriorum nobilitas. Induebatur purpura. scilicet charitate: et bysso. id est puritate.

Tertio sensu scripturarum suarum: epulabatur quotidie splendide exponendo scripturas. Si predicetur de sancto hieronymo: et occurrat illud euangelium dominicale ubi habetur: dixit dominus domino meo et. Quous sit dictum de christo: potest applicari ad sanctum hieronymum et alios qui fuerunt membra christi: ubi tria. Primo ad ipsum diuinis allocutio: dixit dominus: quod intelligit per inspirationem scripturas et flagella. Secundo circa ipsum rationalis executio: domino meo: ratione vtens dominus est per virtutes alias seruatus. Tertio super ipsum premialis consecutio: sede a dextris meis. Quod notat magnitudinem glorie superne. Si sumatur de euangelio ipsius festi et de beato dominico vel augustino illud. Non potest ciuitas abscondi supra montem posita: mat. 5. Tria hic de ipso notantur. Primum quod intus fuit deo colligatus: quia ciuitas quasi ciuium unitas. id est sensum tendentium simul in deum secundum quod in exemplis seu gestis fuit christo conformatus: quia supra montem. Mons enim signat christum cuius vite fuit multum similis vita sanctissimi dominici in predicatione in ordine suo et. Tertium quod fuit mundo in miraculis manifestatus: quia non potest abscondi propter miracula eius. Si sumatur de epistola festi: et illud reposita est mihi corona: ubi tria de ipso notantur. Primo magnificat ex triumpho excelsa: quia corona. Secundo exercitum prelij experientia: quia mihi. Tertio nobilitatur in premij permanentia: quia reposita est. Et quantum ad primum nota triplicem coronam. Prima debet imperatori vel regi propter potentiam. Secunda pastori. id est episcopo vel pape propter clementiam. Tertio doctore. scilicet aureola propter sapientiam: oēs habuit beatus dominicus. Et prima a patre pro appropriatione: quia ei attribuit potentia: vt in miraculis. Coronam sapientie a filio per disputationem contra hereticos et predicationem. Tertia coronam clementie et misericordie a spiritu sancto in regimine ordinis. Quantum ad secundum nota tria in suo exercitio. Mihi enim refert ad id: quia bonum certamen certauit contra vicia bellando. Cursum consummaui: perseuerando: fidem seruauit. id est fideliter gloriam deo semper dādo. Quantum ad tertium reposita: nota quod repositum non perditur. Semp potest perdi corona virtutis quousque anima reponatur in gloria. Sed primo reposita si ubi fuit corona virtutum per predestinationem. Secundo per prenotationem: quia de ipso etiam

Titulus.

ordine suo pphetatum. Tercio p glorificationē
Et nota q̄ sicut confusa videtur p̄dicatio: quan-
do nulla sit ibi diuisio vel distinctio. Ita etiam
rediosa redditur cū nimis multiplicānt diuisio-
nes et distinctiones. Et quāuis omīs bona diuisio
fm Aristo. sit bimembri: hoc habet locū in lec-
tionibus et diffinitionib⁹. Sed in p̄dicationibus
vbi p̄ceditur p̄suasue: videtur diminuta bimē-
bris. Et vltra trimembzē vel quadrimembzē
est nimium et inconfectum. **¶** Tercius modus
p̄cedendi est p̄ distinctiones. Et istum modum
tenuit Bernar. in suis sermonibus et ē magis fa-
cilis et ad istū modum valent distinctiones mau-
ricij. Gregorius etiā i moralibus aliquando vti-
tur distinctionibus: et Jo. cassia. in collationibus
patrū. **¶** Et fit talis modus multiplici. Primo
modo p̄ multiplicem acceptionē alicuius distin-
ctionis in themate: vt verbi gratia. Si p̄ponatur
illud: erat nautis in medio maris. nota q̄ est mul-
tiplex nautis: de qua istud potest intelligi. Est enī
nautis innocentie baptismalis. secunda est nautis
penitentie salutaris: tertia est nautis conuientie
regularis: quarta est nautis excellentie virginalis
s. marie. **¶** Si p̄ponatur redde qd̄ debes math.
18. potest fieri talis distinctio. Debitor est quil-
bet deo primo et p̄prio subiecto. Et cuilibet de-
bet homo tria: deo amorem p̄pter bonitates suā
et timorem p̄pter cōmissam iniquitatem: bono-
rem p̄pter suam maiestatem. Proximo tria. s. cor-
rectionem subuentionem et edificationem i mo-
ribus. Sibi ipsi tria. s. vigilantiam p̄seuerantiam
et mortificationem discretā. **¶** Aliquando multi-
plicatur membra distinctionis fm numerum
qui ponitur in themate: exemplū cum p̄ponitur
Est puer vnus: qui habet quinq; panes. Nota q̄
quinq; sunt panes christi de quibus debem⁹ co-
medere. Primus est penitentie: ps. Libabis eol
pane lachrymarum. Secundus panis sapientie
ecclesia. Libauit illū pane vite et intellectus. Ter-
tius panis eucharistie. Jo. 6. Qui manducat hūc
panem viuet in eternū. Quartus panis gratie: ps
pauperes eius saturabo panibus. Quintus panis
glorie luc. 14. Beatus qui manducabit panem i
regno celoz. **¶** Si p̄ponat illud de septem pa-
nibus: dici p̄nt septem panes septem sacramenta
vel si p̄ponatur de eodem euangelio illud. Mi-
sereor sup turbam: dic fm Bern. q̄ septem sunt
miserationes domini quibus nos quasi. 7. pani-
bus satiat. Primus expectationes. s. ad peniten-
tiam: secundus impeditionis. s. mali nostri: terti⁹
cōpunctionis peccati: quart⁹ remissionis ipsius:
quintus cōseruationis a recidino: sext⁹ opationis
s. boni. septim⁹ fiducie glorificationis: p̄nt et aliter
assignari et ordinari. **¶** Si p̄ponatur illud hora
septima reliquit eū febris Jo. febris est peccatū
mortale: qd̄ inducit ad mortem eternā. 7. hora
sūt. 7. dona sp̄s sancti: quib⁹ cū sint cōnexa ad-
uenientib⁹ in aīa verbo xpi recedit peccatū. **¶** Li-
moz cōpellit supbiam: pietas inuidiā: scia iram:

fortitudo accidiā: consiliū auaritiā: intellect⁹ gu-
lam: sapia luxuriam. vel melius: septem hore sūt
. 7. que concurrūt ad remissionē peccati. Prima
hora est tribulatio. 2. bona opatio. s. de genere
bonoz. 3. illuminatio. s. ad cognitionē peccati.
4. est detestatio ipsius. 5. est cōfessio. 6. est emē-
datio. s. i p̄posito. 7. est gratie infusio. Et ista sex
sūt figurata p̄ sex hydrias que erāt in nuptijs.
¶ Vel sic si p̄ponatur illud. Erat iesus eiciens
demoniū: luc. xi. Pōt dici q̄ p̄ peccatū homo pos-
sides a diabolo: sed cū p̄ gratiā xpi peccatū delea-
tur. Ideo iesus quotidie eicit demoniū: cū pec-
cator iustificat. Et quāuis demones de oībus vi-
cijs tentent: plus tñ de vno q̄ de alijs vnusq; te-
tentat: vñ sicut angeli boni denotant ab officijs
que gerunt cū ad nos mittunt: ita demones a vi-
cijs de quib⁹ magis tentant. Sicut sūt. 7. vicia ca-
pitalia: ita et septē repiunt nōia demonū qui de
eis tentant: et in euangelio dicit: q̄ inuidus spi-
ritus assumit. 7. sp̄s nequiores se: et mar. vii. di-
cit de magdalena: q̄ xps ab ea eiecerit septē de-
monia. i. septē pctā mortalia: sic etiā reperim⁹ le-
prem demoniaci in sacra scriptura: his septē vi-
cijs figurati. **¶** Et primus demon vocatur mā-
mona: de quo math. 6. c. Nō potestis deo serui-
re et māmonē: et interpretatur diuitie. Et significat
auaritiā de qua tentat cupidos cū diuitijs. Figu-
ratur aut p̄ demoniacū lunaticū: de quo math. 8.
dicit q̄ diabolus mittebat eū in aquā et in ignē:
vt eū pderet. Et sic auaricia p̄ mare et p̄ terrā
cit: p̄ saxa p̄ ignes. i. estus cupidos. **¶** 2. vocat al-
modeus: de quo iob. 8. Et interpretat factura lu-
dicij: significat luxuriā: p̄pter qd̄ viciū deus fecit
iudiciū diluuij tpe Noe et postea sodomorū. Si-
gurat aut p̄ demoniacū mutū: de quo luc. xi. Il-
lud erat mutū. viciū enī luxurie facit hominē mu-
tum a cōfessione: plusq; alia vicia p̄pter materias
magis erubescibile. Tercius vocat satan: d̄ quo
Job. i. Et interpretat aduersarius: significat inui-
diā que aduersat oī bono p̄rimi dolens de eo.
¶ Ex inuidia enī satan percussit Job multiplici fla-
gellando. Et figurat p̄ saul demoniacū: qui ex in-
uidia p̄sequebat dauid. i. Re. 16. **¶** Quartus vo-
catur belzebub de quo luc. ii. In belzebub p̄-
cipe demonioz eicit d̄monia. Interpretat enī vir
muscay significas accidiā: q̄ facit multitudinem
muscay. i. vanarū et imundarū cogitationū b̄re:
figurat p̄ filios sacerdotis demoniacos effectos
q̄ cōiter tales sūt ociosi sp̄uali. Et figurat etias
p̄ illos q̄ volētes expellere demones in nōie pau-
li diabol⁹ vexauit eos: vt h̄r in actib⁹ aptoz. Sic
hypocrite q̄ detinent ab hoc vicio dū ministrāt
sacra q̄ d̄z fieri p̄ bonos: volūt ab alijs demonē
effugare ipsi inuadunt ab eis sp̄ualiter. **¶** Quin-
tū dicit abedēdō: vt h̄r apoca. Et interpretat ex-
minator et tentat de ira: q̄ ponit hominē extra ter-
minos societatis et vniōis. Et figurat pctōz dedi-
tus huic vicio p̄ demoniacū clamantē in tēplo et
dicentē. Quis tu es filius dei et c. tales aliqui ex ira

blasphemāt. **Sextū** dicit bebetmoth de quo in iob penult. Et interpretat animal et tentat de gula: que facit hominē bestialē: et figurat p demōiacū gulosū qui morabat in monumentis: et ambulabat nudus. **Septimū** de lucifero q̄si ferens lucem apparentie et tentat de vana gloria vel etiā dicit diabolus. i. deorsū fluens p superbiā: et tali vicio deditur figuratur p filiā cananēe demoniacā. et. mulier. et. math. 15. **Iuven**cule enī multū sūt dedite vane glorie in ornatu. **Quartus** modus est similis tertio p̄dicto per assignationē multiplicationis effectū vel causarū vel conditionū vel gradū vel specierū vel p̄prietatū naturalū vel nominū alicuius rei de qua agitur in themate. exempla de singulis. **De primo** si proponatur de corpore xpi. Qui manducat me vivet ppter me: possūt hic dici. i. effectus sacramenti debite sūpti: ppter quos aia vivit spiritualiter: de quibus. s. ti. de sacramētis. Si pponatur illud Jaco. 5. Multū valet oratio p̄nti doni effectus orationis: de quibus alibi videtur. Si pponatur: impone manū tuā et vivet: loquendo de manu diuine gratie: pōt dici q̄ habz quinqz digitos. i. effectus. Si pponatur illud audentes verbū retinent et fructū afferūt. lu. 8. **Pōt** dici de fructibz seu d effectibus verbi dei: de quibus habes. s. in secūda parte ti. de acti. Si pponatur de epistola illud omnis fornicatio non noietur in vobis: ibi potes declarare mala magna: que sequunt ex vicio luxurie de quibus. s. in secūda parte in ti. de luxuria. **Pōt** 2. assignari multiplicitas causarū inducentium aliquem effectum de quo in themate agit: vt si pponatur. Remittuntur tibi peccata tua: math. 9. **Possunt** hic poni ea que ppter peccata remittūtur: puta. **Contritio** confessio elemosynaz largitio flagellorū toleratio religio: ita tñ q̄ sane ista intelligant. **Et** possunt ista sex figurari p sex hydras que erāt in nuptijs. Si pponat. **Oportet** exaltari filium hominis. Jo. 12. **Possunt** hic assignari cause seu rationes quare oportuit exaltari in cruce quas habes in. 3. parte beati tho. **Pōt** 3. tertio induci multiplicitas conditionum que requiruntur ad actum de quo agitur in themate: vt si pponatur illud. **Ite** et ostendite vos sacerdotibus: quod sit p confessionem peccatorum: pōt ibi dici de conditionibus confessionis. i. 6. de quibus habes. s. in ti. de sacramētis. Si pponatur illud. **Petite** et accipietis de oratione p̄dicando: pōt dici de conditionibz orationis de quibus habes diffuse in. 4. parte ti. 5. **Pōt** 4. quarto p̄dicatoz p̄dicare de multiplicitate gradū alicuius vicij vel virtutis vel statū: vt si pponatur illud. **Qui** se humiliat exaltabit: luc. 14. et math. 23. vel illud epistole petri humiliamini sub potenti manu dei. et. **Pōt** dici de gradibus humilitatis vel illis. 7. quos ponit anselmus: vel tribus quos ponit glo.: vel duodecim quos ponit **Benedictus** et **Bernar.** que ha-

bes declarata a sancto tho. de aquino. 2. 2. in q̄stione de humilitate. Si pponatur illud. **Ecce** ascendimus hierosolimā de charitate p̄dicando de qua agit epistola illius dominice: pōt dici q̄ iacob vidit in somnis scalam huius hierusalē dauid autē numerat gradus: quia. 15. decantando. 15. ps. graduales. **Paulus** descripsit eos dicens. **Charitas** patiens est. et. vbi ponit. 15. grad. charitatis. Si pponatur. **Qui** irascitur fratri suo. et. math. 5. pōt loqui de triplici gradu ire de quibus hēs. 2. 2. in q̄stione de ira: vel de triplici ira. i. virtuali veniali et mortali. Si pponatur illud: incipiebat enī mori. vel illud. **Ecce** defunctus efferebatur. Si quis vult p̄dicare de morte peccati: quia anima que peccauerit ipsa morietur ezech. 18. pōt ponere. 7. gradus peccati. **Primus** cogitatio tentans ad malum: et hic intemperatur. **Secundus** delectatio sensualis et hic febricitat: **Tertius** cōsensus in mortali et hic morit. **Quartus** opus ad extra et si occultum et hic plangitur p conscientiam remordentem. **Quintus** manifestatio eius et hic desertit ad sepulchrum. **Sextus** assuefactio seu cōsuetudo et hic lepelitur: et d̄ his sex gradibus de peni. di. 2. c. sicut tribus. **Est** ali. gradus qui dicit obstinatio seu defensio peccati et hic figuratur p mortuum: qui fuit xpo nunciatus sed nō suscitatus. **Vel** si pponatur amice ascendere superius: et tunc erit tibi gloria: si quis vult p̄dicare de ascensu virtutū in genere: pōt dicere q̄ est triplex status ascendentū ad celū incipientiū p̄ficiētiū seu p̄fectoz. primi ascendūt tentationibus resistendo: secūdi p̄fectui virtutū inscriuendo: tertij deo inherendo et de hi. de peni. di. 2. dū sanctā. **Quinto** pōt p̄cedi p multiplicationē specierū alicuius vicij vel virtutis: vt si pponatur illud. **Si** filius dei es dic vt lapides isti panes fiant: vbi diabolus tentatit xpm de gula. **Lapides** sūt auctoritates scripture et exēpla statilia et rigida: et tūc de eis panes fieri volumus: qd̄ pcurat diabolus cū de ea veritate et firmitate q̄si dubitam. **Sz** quinqz sūt spēs gule de quibus de. di. 5. quinqz. et de his. s. in ti. de gulo. in. 2. pte. si pponit. **Qui** se exaltat humiliabit: pōt dici de. 4. speciebus supbie: de quibus habes. s. in. 2. pte. ti. **Vel** si pponatur illud math. 8. **Mundata** est lepra ei: et sermo sit de luxuria signata p lepram pōt poni spēs ei: de quibus. s. in. 2. pte. ti. de luxuria. **Vel** si pponatur illud. nisi abūdauerit iusticia v̄ra. et. math. 5. **Pōt** poni triplex spēs iusticie distributiva cōmutativa et sui regulativa: et quilibz harū erat i ill phariseis defectiva. **Ita** q̄tū ad p̄mū diuites honorabāt: paupes despiciēbāt: paupibz nō dabāt et deo debitū obsequiū subtrahēbant. **Quantū** ad secūdā p̄mōs decipiebāt et ledebāt p viuras et libellū repudiij et hi. **Quantū** ad tertā se male regulabāt qz de pctis cordis nō si bi faciebāt cōsciam: et suabāt p̄cepta vltimore pene vlt amore tpaliū. **Sexto** pōt adduci multiplicitas p̄prietatū naturalū e qd̄ ponit i themate

cas moralizādo verbi gratia. Si pponatur. **Lux** venit i mūdū 3o. 3. **Lux** significat spū sanctū: vñ canit. **O lux** beatissima etc. Sicut aut lux naturalis. i. p.rietatib' suis naturalibus venit i mūdū: ita spūs sanctus. i. radijs suis: qui dicuntur ab aplo fructus spiritus: ad gal. 5. **Lux** enī est calefactiua: qd facit spiritus sanctus spūaliter fructuū: qui est charitas. **Lux** est letificatiua sic et spiritus fructu gaudij. **Lux** est pacatiua: nā et serenat aerē nubilatū: et lux solis in medio planetarū ad temperandū p.rietates eorū contrarias: et hoc facit spiritus fructu pacis. **Lux** est impassiua et nō pōt pati qd opatur quartus fructus. s. paria. **Lux** est dulcoratiua fructuū: sic spūs dulcorat p. benignitatē. **Lux** est sui cōmunicatiua oībus rebus et locis quantum in se est: se cōmunicat: hoc operat spūs p. bonitatē: qz bonum est sui ipsius diffusiuū. **Lux** est discursiua in longinquos quia subito ab oriente in occidentem: sic spūs dat longanimitatē: ne deficiat quis in diu sufferendo: s. vsq; ad occasum vite se extendat. **Lux** est illuminatiua: qd sit a spū p. fidem que est certitudo que dam: de his q. sūt fidei. **Lux** est incorruptibilis: et spūs facit hominē incorruptū p. castitatē: que ē fructus eius: ita pfecte vt parū etiam molestet. **Lux** ē ornatiua seu decoratiua. Nil enī pulchrū sine ea: qd sit a spū p. fructum modestie: quo oēs actus exteriores moderant. **Lux** est desiccatiua qd sit a spū p. continentiam ab illicitis: et si tentationes sustinet: vincit tamen eas viriliter. **Se**ptimo pōt sumi multiplicitas nominū: vt si pponatur. **Paracletus** autē spūs sanctus etc. potest dici q. spūs sanctus habet multa nomina: ex quib' onditur operatio eius in homine: que ponunt in hymno. s. spūs sanctus paracletus. **Veni** creator spūs. **Spūs** sanctus. **Paracletus** donū fons viu' ignis charitas spiritalis vinctio et digit' dei. **Spiritus** sanctus dicit: qz facit homines spūales: facit et sanctos et cōtemnentes terrena et deo deditos. **Paracletus** dicit qz consolatur afflictos et penitentes spe venie. vel paracletus. i. aduocatus: qz facit nos aduocare. i. orare. **Donum** qz gratis dat dona sua. **Fons** viuus qz nos lauat a peccatis. **Ignis** qz facit nos semp moueri ad bene operandū. **Charitas** qz facit nos deū diligere et primum. **Spiritalis** vinctio: qz illuminat mentē de agendis. **Digitus** dei quia pcedit a patre et filio vt digitus a manu et brachio: et qz diuidit: p. ut vult diuersis diuersas gratias gratis datas: ad inueniendū istas multiplicitates multū valentissima viciozū et virtutū: et petrus de tarantasio sup. epistolas pauli et compendū theologie. Qui liber et si intituletur a quibsdā beato tho. non tñ credit esse eius opus: qz nec stilus patē: nec in libris eius in legēda cōnumerat: sed nec alberti magni s. cuiusdā docti viri: qui dictus est frater thomas ordinis p.icatorum vir vtiq; excellēs. **Quintus** modus est post thema euangelij vt epistole concurrentis inducere auctoritates ali-

quam de psalmis vel alijs libris sacre scripture correspondentem themati in sententia materia seu verbis. Et sup dicta auctoritate facere diuisionem vel distinctionem vel multiplicē expositionem ad ppositum thematis: verbi gratia. Si thema sit illud luc. 10. Quid faciendo vitā eter. nam possidebo: dicat ps. mouenti eandē questionem responū fuit a spū sancto: ps. Declina a malo et fac bonum: inquire pacem et psequere eam. Vbi p.icipiuntur tria obseruari. Prīmū est recel. sus a p.uitate: ibi declina a malo. **Secundus** p.cessus in p.uitate: fac bonū. **Tertius** ingressus cum tranquillitate. Inquire pacem. **Quantū** ad primū loquit de malo culpe: quod p. excelsi. tiam dicit malum: quia p.uitat vel corruptio bonum temporale naturale et spirituale. i. q. illa. Et hoc malū habet quatuor gradus. s. delectationem consensum operationem et obstinationē de his habes de peni. di. 2. sup. quatuor. **Quantū** ad secundū nota q. p.incipia operandi sunt potentis: sed p.incipia bene operandi sunt habitus virtutū: quia virtus ē que bonū facit hñt: et op. eius donum reddit fm philosophū. Sicut autē sunt quatuor potentie ita et quatuor virtutes: eas dirigentes ad bene operandū: de quibus i libro sapientie. **Sobrietatem** i. temperantiam et sapientiam i. prudentiam docet iusticia et virtutem id est fortitudinem: quibus in vita nil melius ē hominibus. **Prudentia** p.ificat rationem: iusticia voluntatē: fortitudo irascibilē: temperantia concupiscibilem. fac igitur bonū prudenter fm rationem agendo. Iuste proximum nō ledendo fortiter ardua aggrediendo: et in aduersis p.istendo temperanter sup. sua refecando. **Quantū** ad tertium inquire. i. intus quere pacem et psequere. i. valde sequere: quia leuiter subterfugit. Et nota quadruplicem pacem. **Prima** inter deum et affectum nostrum: vt conforimemus nos cum voluntate eius. **Secunda** inter spiritū et carnem vt caro. s. subijciatur spiritui. **Tertia** in domo vt sit ordinata imperandi et obediendi in habitantium concordia. **Quarta** in ciuitate inter ciuem et ciuem. Si in die animarū pponatur illud mat. 23. **Sancta** et salubris est cogitatio p. de. functis exorare: potest dici. Ipse anime que sunt in purgatorio scientes se non posse per se iuari: sed p. nos petūt a nobis suffragia dicentes illud Job. 19. **Miseremini** mei miseremini mei saltes vos amici mei: quia manus domini tetigit me: vbi tria. Et primo petunt pluribus suffragijs ad iuari: quia miseremini etc. **Bis** dicunt miseremini: quia sūt suffragia corporalia: vt ieiunium et elemosyna et spūalia vt oratio et sacrificiū. **Quā** Breg. 13. q. 2. anime defunctorū etc. **Secundo** ostēdunt se posse ab hominibus virtuosius subleuari quia vos amici mei. Cum enim qui sunt in purgatorio sint in gratia: nō sunt eis amici: qui sunt in criminalibus. Et ideo suffragia que sunt a criminalibus ex se: vt p.uitate p. sone partū vel nihil

plurimū vide de hoc in sumis et in quarto. **Tertio** inuēit se grauius supplicij cruciari: qz man' dñi i. leueritas diuine iusticie tetigit me. Et hec manus bz quinqz digitos fm quinqz genera penaz. s. priuatio visionis dei: p illo tpe cruciatio ignis derisio hostis: qui tñ als nō flagellat eos: remor sus p'se et dilatio subuenientie a sumis. **Si** in festo trinitatis sumat illud. Tu es magister i isrl' et hec ignoras. Jo. 3. pōt dici qz hieremias factus magister a spū sancto oñdit se ignorare myste/ riu illud dicens. i. c. A a a dñe deus. Ecce nescio log: vbi tria. **Primū** est distinctio psonalis si/ guraf qz A a a. **Secundū** vnitas essential' in/ sinuat: qz dñe deus. **Tertiu** defectus obscuri/ tas humanalis declarat: qz Ecce nescio log. **Quantū** ad primū tria a significant tres psonas diuinas: vñ ipse dicit apoca. i. Ego sum alpha: et declarat quare: qz principiu vnitas inuēit: qz sin/ gulariter dicit dñe de'. Tria aut' sūt in quib' re/ perit imago vel vestigiū hui' trinitatis et vnitatis. s. angelus aia et aqua. s. in fonte qui est qsi vesti/ tus et riuo. Item qz a est fm oē idioma prima lit/ terarū. **Q**es littere grece hebraice et latine red/ dunt testimoniū hui' veritati. **Quantū** ad se/ cundū de vnitate essentie vñū deū esse rōne p/ bat et auctoritate et exemplo. Qui ē creator om/ niū: ideo dicitur deus gubernator premiator qz bonor et punitor malor: et iō dicit dñs. i. do ma/ nus do munus et do minas. **Quantū** ad tertiu qz deū nemo vidit vnqz Jo. i. Et de eo tantū pos/ sumus scire qz sit: s. nō quid sit. Et pfectius loqui/ mur de eo p negationē qz p affirmationē sane tñ intelligendo. **Si** pponatur illud. Exaltata sum: ecclesiasti. 24. in assumptione virginis: pōt dici qz mirabiliter fuit exaltata: oñdit Jo. apoca. i. Signū magnum apparuit in celo: mulier amicta sole et luna sub pedib' ei' et i capite ei' corona stel/ larū. i. vbi inuēit qz triplici' exaltata fuit. **Pri**o qz in corpore glorificata. **M**ulier amicta sole di/ cit xps: qz in vltima resurrectione iustifugebit si/ cut soli i corpore eor: hac ergo gloria vestita fuit nūc: et de ista materia vide in legen. et de morte eius. **Secūdo** fuit sup oē colloca. s. collegiū ange/ lorū et sanctor: vbi luna sub pedibus eius. **L**una mutabilis designat creaturā: qz ois etiā angeli/ ca natura mutabilis ē effectū et cogitatu. Et hic pōt dici de ductione eius in celū a filio figurata p arce reductionē in hierusalē cū. vi. choris. z. re. et de admiratione angelorū dicentiū. **Q**ue ē ista et. **Tertio** fuit multiplici priuilegio decorata: qz in capite eius corona stellarū. i. z. **Q**ue sūt duode/ cim priuilegia singularia q notat Bernardus de ea. **N**ota etiā qz fm mēbra ipsi' auctoritatis in/ ducte pōt cōphendi et diuidi sūt totū euangeliz vel epla: verbi gratia. **Si** pponat illud. **E**rijs p/ mo mane cōducere operarios in vineā suā: mat. 20. in septuagesima: et inducatur auctoritas ps. **B**eatus vir qui nō abiit in cōsilio et. vsqz die ac nocte pōt sic diuidi. hic notant quatuor conclu/

siones iuxta euangeliz hodiernū: prima premiū preoptandū: qz beatus vir. Et euangeliz cōuen/ tione facta cū ope et. secunda viciū fugiendū: qz nō abiit in cōsilio impior et. tertia radiū conse/ quendū: qz in lege dñi et. Et euangeliz. **I**te et vos in vineā et. quarta studiū pcurrendū: qz in lege eius meditabit et. Et euangeliz. **E**ū sero at factū esset et. Item circa auctoritatē inductā ad ppositū thematis pōt pcedi p distinctionē: ver/ bi gratia. **Si** sumpto p themate illud. i. corint. ii. hoc facite in meā cōmemorationē in festo cor/ poris xpi: inducat illud ps. **M**emorā fecit mi/ rabiliū suorū misericors et miserator dñs et. **P**o test dici qz septē sūt mirabilia opa dei q in eucha/ ristie sacro memorant: qd est esca p excellentiaz data timentib' deū. **Pr**imū est opus creatio/ nis. **S**ecundum est opus isrl' deductionis. **T**ertiu est incarnationis. **Q**uartū est sacre pas/ sionis. **Q**uintū est iustificationis. **S**extum ē pie expectationis. **S**eptimū est superne fruitio/ nis. **Pr**imū memorat: qz in sacramēto nō est materia cōis termini a quo et termini ad quē sit trāsmutatio: sicut accidit i mutationib' substan/ tialibus. **S**z totū. s. materia et forma panis tran/ sit in totū: hic pōt dici aliqd exemplum de tali mutatione quō nō est impossibilis. **S**ecundū est de educatione et liberatione isrl' de egypto per esum agni et cibationes populi ex manna et potu aque de petra: qz signabāt istud sacramentū. **T**ertiu est quo ad quinqz verba virginis. **F**iat mihi fm verbū tuum: dei filius ascendit de celis velatus carne nostra: sic ad verba. s. sacerdotis descendit xps nō mutando locū in altari velatus illis accidentib': de quibus pōt aliqd dici quare ibi remanēt. **Q**uartū est de passione quā ma/ xime memorat celebratio hi'. Et ppterea sepa/ rim consecrat corpus et sanguis: quia totū sit sub vtraqz specie: et fractio hostie et signa tot sacerdo/ tis significant oia passionē. **Q**uintū est de iu/ stificatione figurat: qz sicut p multa flagella fru/ mentū efficit panis et secermit farina a fursure: sic aia a vicijs et madesit lachrymis et coquit chari/ tate. **S**extū qz cū tractat ab imundis et sumis nō punit s. patient' expectat ita et peccatores quo tidie. **S**eptimū qz sicut reficit dulcedine mē/ tem et vñt cibis cū cibato: sic accidit i patria. **P**ōt etiā pcedi circa auctē inductā ad ppositū thematis p multiplicē ei' expōnē vt si pponat. **F**ides tua te saluus fecit: et inducat illud ps. **O**ia opa eius in fide. **S**ciendū qz opa diuinor et opa miraculor et opa bonor morū: oia reperiunt in fide. Et pmo opa diuina ab intra. **N**am qz pater genuit filiū: et qz pterqz pducit spū sanctū ex si/ de habem'. Et etiā opa ab extra vt de creatiōe mūdi et incarnatione et hi' ad heb. ii. fide credi mus aptata esse secula et. **S**ecūdo opa mira/ culor iuxta illud ad heb. ii. **S**ancti p fidē vice/ runt regna et. et p3 in euangeliz. **T**ertio opa bonor morū. **N**ā vt dñs. i. Jo. hoc est qd vincit

mundum. i. vicia mundi fides nostra. **S**i pponatur illud in assumptione sancte marie. Optimam partem elegit sibi maria. Et inducatur illud ps. domini est assumptio nostra: vt loquatur propheta in persona virginis. Pro cuius declaratione sciendum q. humana natura potest considerari in triplici statu. i. in esse nature in esse gratie et in esse glorie: et quilibet status habet triplicem gradum. Et de quolibet statu virgo assumpsit optimam partem. i. optimum gradum. Nam primus est bonus: secundus melior: tertius optimus. Et fm hoc tripliciter exponit ad eius commendationem illud domini est assumptio nostra. **P**rimo elegit optimam partem ex statu naturali: q. dñi est assumptio nostra. ppter dñicā incarnationem. i. q. sumpsit totalitē dñm. **S**ecundo elegit optimam partem ex statu spūali: q. assumptio nostra ē dñi. ppter mirificā pfectionē. i. q. assumpsit totaliter dominū. **T**ertio elegit optimam partem ex statu supernaturali: quia assumptio nostra ē domini: q. dominus per se assumpsit me ppter magnificam exaltationem. **Q**uantū ad primum dicit apostolus ad timothe. 4. Omnis creatura dei bona est. i. in sua natura et precipue rationalis. Sed ista reperitur in triplici gradu: quia i. initiali institutione in generali destitutione et i. diuini vnione. Et in generali destitutione reperitur primum peccatū ade cum multis miserijs peccatorum et penarū. Et originali cū q. nascimur: ps. Ecce enim iniquitatibus cō. de psecra. di. 4. firmissime. addimus multa actualia ppter q. effici-mur multum mali: verum quantūcumq. quis sit malus: tamen nunq. peccatum tollit bonum nature: et quantum ad essentiā eius nihil aufertur: quantum ad inclinationem ad bonū quod est ei accidēs naturale: et si diminuatū nunq. tamē totaliter tollitur fm tbo. i. 2. vnde et bonus est homo etiam peccator in sui naturali conditione. **I**n initiali institutione scilicet ante peccatū ade fuit multo melior: quia nullis miserijs et penalitatibus subdita et ad malum inclinata. Et hunc gradum habuit in parte virgo beata. Nam ita fuit in ytero sanctificata et spiritu sancto repleta: q. nullam inclinationem actualem vnq. habuit ad aliquod malum. Remansit tamen nobiscum subdita penalitatib: vt magis mereretur et nos consolaretur suo exemplo: quia si ita pura et sancta tanta passa est: quis debet velle imūnis esse a penis? **S** et tertius modus status humane nature scilicet put est vnita cum deo: reperitur tamen i. christo qui est deus et homo. Et hanc partem elegit maria: quia assumptio domini vt ipsa dicit est natura: de meis enim purissimis sanguinibus formata est caro assumpta a verbo. Et hoc vtiq. est optima pars: quia nulli vicio subiecta: nec etiam penalitati ex necessitate s. ex sua voluntate. Oblatus est enim: quia ipse voluit. Et ex hoc inquit ipsa beatam me dicent omnes generationes: et angelorum et hominum iudeorū gē-

tilium et christianorum. omnes enim multipliciter laudant et. **Q**uantū ad secundū. Status gratie et virtutis qui est melior primo: quia potior est gratia q. natura: de consecra. di. 2. reuera. habet tres gradus: ponunt enim nō solum theologi sed et philosophi morales virtutes in triplici differentia in creatura: scilicet politicas purgatorias et purgati animi: vt habes in prima secū de sancti tbo. **P**rimus gradus subiicitur magnis insultibus tentationum: quolibet enim virtus a suo contrario impugnatur: sed nō vincitur si resistit. pone exempla de tēperātia iusticia fortitudine et prudentia. Et iste ergo est bonus gradus et necessarius homini qui vult saluari: quolibet enim virtus patitur detrimentū ab vno vicio: dicit augustinus de peni. di. i. **S**ecundus patitur tentationes sed facilius vincit: et melius discernit et iste est melior. **T**ertius nō patitur quasi tentationes sed sedatis passionibus libere deo seruit: et dicat cum psal. Sitiuit in te anima mea q. multipliciter tibi caro mea: et iste est optimus ad quem paucissimi veniunt. **P**rimus reperitur in nouiter penitentibus: secundus i bonis actiuis: tertius in cōtemplatiuis. Et hunc elegit maria et assumpsit semp dominum: vt diceret ps. pars mea deus in eternum. **Q**uantum ad tertium quod est optimum ad heb. is. c. Optimus est gratia stabilire cor. firmatur aut cor quod de cetero in malum moueri non possit gratia finali id est gloria eterna: que et gratia dicitur: quia gratia datur: quia vltra merita nostra: s. et cum coronatu deus. **I**nquit augustinus: merita nostra remunerans: deus vtiq. remunerat munera sua: vnde Ro. 6. dicit: gratia dei vita eterna. Et hic pnt notari tres gradus. primus valde bonus scilicet animā egredientem subito volare sine impedimento reatus ad quod paucissimi veniunt. Et ad hoc plurimum iuuant sacramenta deuotissime suscepta: et orationes sanctorum que omnia quāuis nō egerent his: fuerunt tamen in transitu marie in nostri exemplum. Nam fm alber-tum magnum suscepit cōmunionem et extremas unctionem et apostolis orantibus migravit. **S**ecundus est melior scilicet etiam in corpore glori-ficari: quod quidam credunt de patribus: qui e surrexerunt christo resurgente: et quidam alij de Iohanne euangelista. Sed certius creditur de virgine maria: precipue ex quo corpus eius nō inuenitur in terra: vt dicunt rationes doctorum vt patet in legenda eius. **T**ertius est optimus. i. in excelsis choro angelorum: vt canit ecclesia et sic assumptio sua fuit domini: omnia hec habuit virgo beata etiam exaltata super omnes choros angelorum et canit ecclesia. Et sicut assumptio sua fuit domini. i. sicut fuit assumptio domini in celum quo ad multa: quia sicut christus in anima et corpore ita et virgo. Et sicut christus assumptus fuit super omnes etiam intellectuales id est angelos ita et virgo. Et sicut omnes angeli et sci

christum ascendente associantur ita et virginem immo ut dicit hieronymus credendum est: quod ipse saluator per se totus festinus occurreret: et eam in throno suo collocauerit: ad quod facit quod dicitur. **E**nim assumam et regnabis mecum: assumptus est christus ut esset in illa curia noster aduocatus iuxta illud. i. Jo. z. **A**duocatus habemus et. et maria nostra aduocata. **S**extus modus procedendi est ex interpretatione vel etymologia seu expositione nominis in themate: de quo est sermo: ut si proponatur in festo natiuitatis Iohannis baptiste illud l. i. Iohannes est nomen eius: in ducat illud isai. Attendite populi de longe: dominus ab ytero vocauit me de ventre matris mee recordatus est nominis mei. **U**bi notatur quod nomina imponunt rebus ab homine a proprietatibus naturalibus vel temporalibus: sicut legitur de adam quando imposuit nomina rebus. **E**t a deo imponunt ex effectibus gratie: unde quia per excellentiam fuit gratia in Iohanne. **I**deo fuit sibi impositum nomen importans gratiam: interpretatur enim in quo est gratia. **E**st autem triplex gratia quam ipse habuit que potest notari in eo quod ait apostolus. i. corinth. i. s. Gratia dei sum id quod sum: et gratia eius in me vacua non fuit. **E**t alibi idem: sed gratia eius semper in me manet. et quod copiose omnem gratiam habuit: merito Iohannes est nomen eius. **A**mbrosius. **R**espice Iohannem quanta vis sit in eius nomine: cuius nuncupatio patri pietatem muto loquelam: populo redidit sacerdotem: unde tempore quo fuit tanta pestis: quod occidendo vel sternutando homines moriebantur: sumptus est pro adiutorio huiusmodi dicunt: deus te adiuuet et sanctus Iohannes. **E**st ergo gratia cumalalis adeptiua merito: gratia dei sum id quod sum. **E**st secunda gratia specialis contentina priuilegiarum: et gratia ea in me vacua non fuit. **E**st tertia gratia finalis allatiua premiorum: et gratia ea semper in me manet. **D**e prima dicit Ioh. i. c. de plenitudine eius nos omnes accepimus gratiam. s. a christo: ipse est qui illuminat omnem hominem et. s. luce gratie: non quod omnes illuminentur: sed quia nullus eorum qui illuminatur ab alio quam ipso illuminatur: et per hanc habet homo esse spirituale et merito naturale: unde ecclesiastes vlti. **T**ime deum et mandata eius serua: quod fieri non potest sine gratia secundum augustinum. hoc est omnis homo. i. per hoc habet verum esse. **S**i ne hac gratia nec desertum nec penitentia profuisset Ioh. bapt. nec alteri: unde gregorius. quilibet occulta loca animam sine gratia saluare non possunt et. di. 4. o. **C**um ipse natus est Iohannes: quod dicit l. i. **S**piritu sancto replebitur adhuc ex utero matris sue. **C**larum est autem quod quanto aliquid receptiuum caliditatis est propinquius alicui principio influenti: tanto magis recipit de influenza eius. **N**am quanto quod magis est propinquus igni: tanto magis calefit: et quanto flumen magis ap-

propinquat mari: tanto est profundius in aqua. **C**um ergo Ioh. hic fuerit propinquissimus christo natiuitate, propinquitatem et imitationem: copiosissime hanc recepit. **I**sta autem gratia sine qua homo saluari non potest: que est maximus donum dei: in hac vita est similis luci solis que quantum est ex se parata est omnes illuminare: ut dicit Lyprianus de consensu. di. 4. o. dummodo non ponas obstaculum claudendo fenestras potentiarii intellectus et voluntatem et. **Q**uantum ad secundam que dicitur in parte gratie data: dicit apostolus. i. corinth. i. s. **D**iuisiones gratiarum sunt idem vero decus et. et ista et alie preter gratiam communem necessariam dicuntur priuilegia sanctorum. **I**n quibus nullus reperit maior? Ioh. vii. **B**er. in sermone. **E**xultent omnes sancti et suorum merito: pro gratiis ante consistorium maiestatis assistant: nullus tamen erit qui ad priuilegium Ioh. audeat aspirare: vnus est et secundum non habet: qui vniuersitatis humane transcendit ascensum. **S**unt autem decem priuilegia gratie Iohannis baptiste. **P**rimum annuntiatio stuporosa. **S**ecundum sanctificatio amorosa. **T**ertium manifestatio gaudiosa. **Q**uartum conuersatio superuacuosa. **Q**uintum prophetizatio copiosa. **S**extum baptizatio generosa. **S**eptimum commendatio gloriosa. **O**ctauum veneratio dulcorosa. **N**onum predicatio fructuosa. **D**ecimum operatio miraculosa. **Q**uantum ad primum dixit angelus. **E**go sum gabriel qui missus sum tibi hec nunciare: l. i. **N**ota quod licet multorum in veteri et nouo testamento fuit prenuntiata mundo eorum natiuitas: ut remigij thome de aquino **I**saac sapientia **I**osue: nullus tamen eorum fuit ita solenniter pronuntiatus a deo: quod in hoc priuilegio secundum **B**er. dominus iesus voluerit per se dignificare seruum suum. **N**ec etiam christus fuit ita solenniter nunciatus. **N**am Ioh. iste in soleniori die quam in festo prophetizans. **I**n excellentiori loco quam in templo salomonis: notiori miraculo: quam notum alii quo modo toti populo. **S**i igitur christus voluit in hoc io animum magis se honorare quam nos debemus venerari. **Q**uantum ad secundum legimus hieremiam sanctificatum. **H**iere. i. **A**ntequam exires de vulua sanctificauit te: aliqui hoc et credunt de nicolao: quod natus stetit rectus et. **E**t de beato dominico: quod iam in cunis egredies lectum iacebat in terra: sed nullum cum tanta magnificetia. **N**am ipse dominus iesus personaliter ire voluit in ventre virginis existens ad domum zacharie ut sanctificaret iohannem clausum in utero helisabet secundum origenem. **E**t tanta gratia repletus est ut impleuerit menses unde exclamauit: unde hoc mihi ut veniat mater domini mei ad me. **E**t secundum quosdam accelerat est ei versus rationis ad cognoscendum aduentum saluatoris: et propterea exultauit. **O**perabat autem sanctificatio ista secundum doctrinam purgationem ab originali et tantam soliditatem: quod non poterat peccare mortaliter: et tamen non confidens de seipso: fugit ciuium turmas ne leui saltu maculare vitam famine posset et. non sic et. **D**e manifestatione. i. natiuitate gaudiosa dixit angelus. **M**ulti in natiuitate eius gaudebunt. **D**e tribus

Titulus.

est ecclesia solennizat natiuitatem scilicet de chris-
to virgine matre et iohanne baptista. **N**on autem de ali-
is ex eo quod nati sunt in peccatis. **E**t de christo quidem
principaliter: quod ille fuit principium nostre redemptionis.
Annuncius vobis ait angelus ad pastores gaudium
magnum etc. luc. 2. de virgine quia nata sancta et ma-
ter dei. **N**atiuitas tua dei genitrix gaudium an-
nunciavit etc. **L**anit ecclesia. de iohanne autem quod
percursor christi sicut lucifer precedit soles. **S**ed so-
lennius ecclesia festinat istam quam virginis. **N**am
antiquitus non fiebant festa de virgine sed bene de
iohanne et cum vigilia et octaua. **O**ctaua autem na-
tiuitatis virginis instituta fuit sub Innocentio. 4.
et post vigiliam eius. **S**ed ad augmentum gaudij
virgo maria prius fuit huic natiuitati: et post eum
de terra leuauit: et cetera dicit. **F**uit etiam mira-
culis plena quia patri restituta fuit locutio et sibi
et matri datus spiritus prophetie in octauo die.
Bene ergo in natiuitate eius multi gaudebunt:
quia et iudei et saraceni et christiani hodie festinant.
Sed aliqui gaudent corporaliter comedendo etc.
puerbio. 14. **E**t extrema gaudij. huius luctus
occupat: puer. Alii mundaliter in pompis et hi
Job. 20. **G**audium hypocrite ad instar puncti.
Alii spiritualiter. in consideratione tanti luminis et
totius mundi. **P**s. **L**ux orta est iusto etc. et in ieiunij
orationibus elemosynis se exercent ad bo-
norum sancti iohannis: et hoc petit ecclesia in ora-
tione. scilicet gaudia spiritualia. **D**e conuersatione eius dicit
Chrysostomus. quod conuersatio iohannis omnium sanctorum vi-
tam faciebat apparere culpabilem: exemplum ponit
de niue: cuius comparatione omnis res alba vide-
tur fusca. **E**i conuersatio quam virtuosa fuerit om-
nit christus cum dixit Jo. 5. **I**lle erat lucerna ar-
dens et lucens: ubi notat humilitas imitanda: quod
lucerna que antiquitus fiebat de terra: signat hu-
militatem qua quis se cognoscit terram: unde di-
xit ego vox etc. que. scilicet per me non subsisto et in ba-
ptismo iohannis. prohibebat eum dicens. **E**go a te de-
beo baptizari etc. **C**haritas amplexanda quia
ardens. **A**rsit etiam in dei amore totaliter datus
contemplationi et proximi: admonens omnes ad bo-
num. **E**xemplaritas admiranda: quod lucens mat-
ris. sic luceat lux vestra etc. **E**xempla eximia fue-
runt in eo austeritatis paupertatis et castitatis.
Quis austerior pauperior aut castior iohannes etc. **D**e
predicatione eius nota quod fuit magister principalis
predicatorum ecclesie quia apostolorum: quia plu-
res fuerunt discipuli eius: et propter hoc dixit se vo-
cem: quia sicut vox manifestat verbum. id est concep-
tum mentis: ita iohannes verbum patris: unde
Isai. de eo. **E**go vox clamantis in deserto. ubi no-
tatur et locutio eius quia vox: et affectio eius quod
clamantis: et contemplatio eius quia in deserto.
Sed quid loqueretur ista vox notat ps. dicens.
Vox domini super aquas ad predicandum. id est peni-
tentiam contra gulam. **P**enitentiam agite: vox do-
mini in virtute. id est in fortitudine contra iram: cum
innocenter incarceratus in morte non est turba-

tus. sed dixit in manus etc. **V**ox domini in ma-
gnificencia contra auaritiam cum dixit. **Q**ui ha-
bet duas tunicas det unam non habentibus. luc. 3. **V**ox
domini confringentis cedros altas per superbiam
cum dicebat. **S**enimina viperarum quis ostendit
vobis fugere etc. **V**ox domini intercedentis fla-
mam ignis concupiscentie et luxurie: cum dixit be-
rodi. **N**on licet tibi habere uxorem fratris tui.
Vox domini concutientis desertum. id est accidio-
sum qui bonum deserit cum dixit. **I**am securis
ad radicem arboris posita est etc. **V**ox domini
preparantis certos cum dixit. **M**ittens duos di-
scipulos. **L**ues quos ceruos. id est quod fecit ad
preparandum ceruos. id est discipulos ad christum
ut abicerent inuidiam: quam ad eum habebant.
De prophetizatione eius dixit pater. **T**u puer
propheta altissimi vocaberis: qui ita fuit copiose
propheta ut christus diceret plusquam prophetam.
Et hoc tripliciter quia. scilicet de eo prophetatum extitit
malachie. 3. **E**cce ego mitto angelum meum. **E**t
quia prophetare patre et matrem in natiuitate fecit.
Et ipse prophetauit de presenti occulto cum di-
xit. **E**cce agnus dei. **N**olite omni spiritu crede-
re: sed probate spiritus utrum ex deo sint. Jo. 1.
Mundus est hodie plenus prophetis sed non ex
deo sed ex diabolo. **D**e baptismo dicebat ipse
iohannes. Jo. 1. c. **E**go baptizo vos aqua in pe-
nitentia. **E**t quauis ipsius baptismus non esset in
sacramentum vel ablutuum peccatorum: tamen
erat nostri baptismi maxime figuratiuum: quia
in aqua sed in alia forma: quia in nomine ven-
ti iohannis baptizabat. **E**rat et ad penitentiam
inductiuum sicut et bona opera. **O**mnes tamen
baptizati ab eo fuerunt iterum baptizati secundum doctrinam.
unde. i. q. 1. **D**edit baptismum iohannes et baptismum est
post iohannem. **I**pse etiam christum baptizauit:
tunc ei mysterium trinitatis manifestatus est: quod
pater in voce filius in carne spiritus sanctus in co-
lumbe specie. **D**e commendatione nullis reperitur
ita mirabiliter commendatus. **N**am omnis natu-
ra intellectualis eum commendat. id est dens ipse:
matth. 23. **I**nter natos mulierum non surrexit ma-
ior iohanne baptista: ubi excluditur maria: quod
dicit inter natos: et christus: quia dicit mulierum.
Non enim christus fuit mulieris natus sed virgi-
nis. **S**ecundo angelus: luce. 1. **E**rit enim magnus
coram domino etc. **U**bi subsequenter ipse archan-
gelus gabriel descripsit vitam eius. **T**ertio bo-
mo etiam inimicus: ut herodes: quia dicit mar-
cus. 6. **S**ciebat enim virum sanctum et metuebat eum.
Sed et doctores ecclesie mirabiliter eum comen-
dant: unde Chrysostomus. **I**ohannes schola virtu-
tum etc. vide in lectionibus de decollatione eius
Petrus da. id est festo natiuitatis eius. **E**t merito quod
reperitur in omni cetui sanctorum patriarcharum: quod
pater apostolorum: prophetam: quia matth. 23. quid
ex istis etc. apostolus. **F**uit homo missus a deo etc.
Jo. 1. c. **A**plius interpretatur missus. **M**artyr: quod pro
veritate decollatus. **C**onfessor et predicator vixit eo

et virginibus sacris. De veneratione eius multum
omnes eum venerant: quia didicerunt a christo. Non enim
voluit quodam ipse esse in maiori fama: ipse incar-
natus voluit eum per matrem visitare. Sic ecclesia
multum honorat eum. Nam plura festa de eo agit quam
de aliquo sancto: sed et secundum Bern. prima ecclesia
solemniter consecrata que est principalis totius or-
bis. sancti Johannis laterani: ad eius honorem
est consecrata: et merito omnes debent eum venerari:
quia reperit officium exercere omnium angelorum. s.
seraphim propter serenitatem charitatis etc. vide in le-
gendis sanctorum: venerati sunt eum et sancti presbiteri et erant
in limbo: quia pronuntiavit eis etc. De purificatione
per. Quia secundum Gregorium misit ad Iesum dicens.
Tu es qui venturus es: interrogans si volebat
quod esset suus precursor ad patres limbi: sicut fuerat
precursor in mundo etc. De miraculosa operatio-
ne nota quod nullus ita cito fecit miracula sicut Jo-
hannes: quia adhuc in utero matris existens exul-
tauit. Miraculose conceptus est: quia de sterilibus
parentibus miraculum fecit in natiuitate reddens
patri loquelam: et tota vita eius fuit miraculosa etc.
De gratia finali potest intelligi illud Ro. 6. Gra-
tia dei vita eterna. Multi enim bene incipiunt: qui
in malo vitam fiunt: Greg. Et in casum bonum
agitur: si ante vite terminum deservat: de pen. di. z.
Dane optime habuit Johannes: tempus in ea per-
ficiens et tandem in ea finiens. Si proponat in circums-
sione: vocatum est nomen eius Iesus. Quod diuer-
sis nominibus nominatus est significantibus nominis eius
essentiam. Sed istud precipuum quod figuratum est in ie-
su naue. In iesu sacerdote magno: in iesu syrach
fuit pronuntiatus: per. dñe dñs noster etc. et tandem
fuit hoc nomen impositum: et interpretatur saluator.
Et quia saluat nos ab infectione criminali: mat.
i. Ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eo-
rum et dimissis et committendis ne fiant. Secundo sal-
uat ab obscuracione intellectuali. Ber. Vni tanta
lux in mundo: nisi de predicato iesu: cant. i. Oleum
est nutritiuum luminis effusum nomen tuum. Tertio
ab afflictione ipsali: mar. vlti. In nomine meo demo-
nia eijcient etc. Si proponat. Tu es petrus. Petr-
interpretatur discalciatus vel agnoscens: vel dici-
tur a petra. Et in p. notat in ipso mundo abdicatio
in. z. sui illustratio: in. 3. christi imitatio per dilectionem
et passionem etc. Septimus modus procedendi est
curiosus licet moraliter et utiliter possit extendi
secundum litteras alicuius nominis de themate: sicut facere
membra diuisionis incipientia secundum illas litteras: sicut
verbi gratia. Si proponat per themate illud. Mor-
tuus est diues et sepultus est in inferno: potest dici: quod
octo sunt pene maxime in inferno: quod notant in li-
teris octo ipsius nominis infernus. Prima Ignis
cruciatu: apoca. ps. illoz. s. p. et in stagnum ignis
et sulphuris. Secunda Humilis putatio Ista. vlti. Tol-
lat impius ne videat gloriam dei. Tercia Flagelli il-
latio: ps. Multa flagella peccatoris: et Ista. Perue-
tis dijs alienis etc. Quarta. Eterna duratio: mat. 25.
Ite maledicti in ignem eternum. Quinta. Remotio

stimulatio: Ista. vlti. Vermis eorum non morietur. Sci-
entie remotio: Ista. Negatio illustrationis: mat.
22. Mittite eum in tenebras exteriores. Sexta. Uti-
lificatio habitationis: quia secundum Basilium ibi precipietur
sepe omnium elementorum. Septima. Sublatio omnis coso-
lationis: Greg. Erit ibi mors sine morte defectus
sine defectu. Et hec etiam potest notari in auctoritate
Job. ubi loquitur de inferno et si non eo ordine. Nam
numinis. i. dei visionis putatio: ibi vadit. s. expul-
sus a dei facie: duratio eterna: ibi non reuertat ad
statum. s. quietis. Negatio illuminationis: ibi ad
terram tenebrosam. Illatio flagelli per demones
ibi operata mortis caligine: diabolus dicitur mors
Utilificatio habitationis: ibi terra miserie. Sub-
latio omnis consolationis: ibi terra tenebrarum ibi tri-
bulatio. Ignis cruciatu: ibi nullus ordo. Nam
ignis ille non lucet vbi et in igne etiam frigitur: quia
secundum Job. Transibunt ab aquis nivium ad calorem
nivium etc. Remotionis conscientie stimulatio:
ibi sed sempiternus horrore inhabitat. Extende
ut placet per auctoritates et exempla. Si propo-
nat illud: Stephanus plenus gratia: potest dici: quod quia
uis ex certitudine sciri non possit: si homo habet gra-
tiam dei: quia dicit ecclesiastes. 9. c. Nemo scit vtrum
odio vel amore sit dignus: nisi per coniecturas et si-
gna potest sciri. Et sunt octo que si quis habet signum est: quod ple-
nus est gratia secundum octo litteras huius nominis stepha-
nus. Primum est sufferentia aduersorum: vnde stepha-
nus plenus gratia et fortitudine: ps. Spiritus oris eius
omnis virtus. Secundum temperantia delec-
tationum: ad Ty. z. c. Apparuit gratia dei erudiens
nos ut etc. Tercium efficientia miraculorum. i. cor. 1.
iz. Alii dant gratia sanctorum etc. Vel melius expien-
tia diuinorum. s. per gustum: et dicit sapientia. Quar-
tum facilitas bene operandi. Ambrosius. Nescit
tarda molimina spiritus sancti gratia. Quintum audi-
tas diuina verba audiendi. Io. 8. Qui est ex deo
s. per gratiam verba dei audit. Sextum nuditas
terrenorum: math. 19. Si vis perfectus esse vende
omnia que habes: et da pauperibus et sequere me etc.
Septimum vindicta peccatorum in se et in alijs: ps.
Iniquos odio habui etc. Tantum affligit quantum
amat: aug. Octauum subuentio primorum. Job. 1.
Qui viderit fratrem suum necessesse habere etc. hec
omnia Stephanus.

De modis dilatandi materiam et libris auten-
ticis ecclesie et apocryphis. Capitulum quintum.

Dilatandum mate-
riam procedit diuersis modis. Nam pri-
mo circa conclusionem vel materiam de qua agitur in-
ducenda est aliqua auctoritas vel sacre scriptu-
re vel canonis vel sancti doctoris et aliqui etiam
gentilium sed raro. Et potest etiam ibi moueri aliqua
questio. Et induci potest aliqua ratio non demon-
stratiua sed persuasiua. Quarta diffiniendo seu descri-
bendo rem de qua est sermo. Quinta interpretando

vel etymologizando nomen eius. **6°** aliquā fi-
guram adducendo ad idem nō quidē fabulari
poeticarū sed de scripturis diuinis. **7°** similitu-
dines naturales pponendo. **8°** exempla ad idē
recitando d̄ xpo z sanctis suis: z nō solū que ha-
bent in biblia sed etiā alia aliquando etiā infi-
deliū. Exempla etiā humane puerfationis mul-
tum imprimūt z movent. **9°** p̄ cōmendationes
vel vituperationē materie de qua agi. Et hoc
vel ex dictis sanctorū seu doctorū vel ex cōi opi-
nionē hominūz vel ex vtilitate multa vel detri-
mento: qđ inde pōt sequi. Exemplū ponatur in
mediū de supradictis. Si agat de misericordia
iuxta illud thema. **Estote misericordes.** Primo
pōt adduci auctoritas scripture sacre: puta dicē-
do illud apli. **Induite vos sicut dilecti dei z scī**
viscera misericordie. Lognouit salomō istud fo-
re necessariū: p̄pterea dixit ecclesiastes. **Oleū**
s. misericordie de capite tuo. i. mente: nunq̄ defi-
ciat. Nō enī credendū est qđ loquat̄ de oleo ma-
teriali: qđ hoc esset turpe z abhominabile. Diui-
sio sup̄ dicto themate pōt fieri sic. **Pater vester**
misericors est iudicia differēdo: z vos estote mi-
sericordes a diffinitis suis abstinendo: vñ sub-
dit luc. 6. Nolite iudicare. **2°** pater vester mise-
ricors est multiplicia p̄ferēdo. Et vos estote mi-
sericordes erogatiis substantiis nō parcendo:
vñ dicit luce. 6. **Date z dabitur vobis.** **3°** pater
vester misericors est supplicia remittendo. Et
vos estote misericordes vindicatiis maliciis in
dulgendo: vnde dicit. **Dimittite z dimittet vo-**
bis. Et hec tria consequent̄ tractant̄ p̄ totū euan-
gelīū. Et qđ omnib⁹ misericordia fit necessaria
ōndit ambro. in canone di. 86. in singulis dicens
Misericordie cōmunis est vsus: ideoq̄ cōmu-
ne p̄ceptum est omnibus eratibus omnibus of-
ficiis necessaria ab omnibus deferenda. Nō mi-
les nō publicanus excipitur nō agricola vel vr-
banus. **Piues z pauper omnes in cōi monentur**
vt conferant nō habent. Misericordia enī ple-
nitudo virtutū est: hec ibi. Sed querit̄ hic vtrū
misericordia sit maxima virtutū. Ad qđ rñdet
tho. 2. 2. q. 30. q. in deo qui nō habet superiorē
est maxima misericordia: ps. Misericordia eius
sup̄ oīa opera eius. In creaturis maxima est cha-
ritas. **Sz z misericordia bis que sūt ad primū:**
ibi vide. **2°** ratio naturalis docet misericordiā
Nā cū quilibet velit sibi miseri z subueniri in
suis necessitatibus z compati: hoc debet facere
ex misericordia ipse primis indigentibus. **3°**
quid sit misericordia declarat aug. in li. de ciui-
tate dei dicens: qđ est aliene misericordie n̄ fa in
corde cōpassio: qua si possumus alijs subueni-
mus. Ex quo ōnditur: qđ illi qui habent vñ sub-
ueniant proximis z nō faciunt: nō hñt misericor-
diam. **4°** hoc declarat ipsa etymologia nōis.
Nam misericordia dicit̄ quasi miseria adiūct̄
i. tollens seu miserum habens cor. i. patiens tri-
sticiam de miseria alterius z tali modo vtendo

passione tristicie laudabile est. **5°** quantū pla-
ceat deo ista misericordia ostenditur per figuras
Nam vasa templi voluit deus inungi oleo. Sa-
cerdotes etiam in sua ordinatione i veteri z no-
uo testamento inungunt oleo: ac etia reges ad
innuendum q̄ fideles xpiani qui sūt vasa dñi de-
bent esse misericordes z p̄maxime sacerdotes:
qui debent esse patres pauperum: ac etiam prin-
cipes qui debent causas miserabilium, psonarū
diligenter expedire. **Sexto** sed z ipsa mēbra
corporis humani hoc docent: quia si patī vnū
membrum compatiunt̄ omnia membra z sub-
ueniunt p̄ possēpes vadit ad medicum: manus
ostendit locum: oculus lacrymatur zc. Simi-
litudinem etiam habemus a brutis. Nam ele-
phans inueniens hominē inuuium in deserto do-
cet viam. Delphinus piscis suscipit hominem in
marine peat sicut narrat aug. de ciuitate dei de
quodam cithareda: qui proyiciens se in mari sus-
cepit est a delphino: terra etiam subuenit neces-
sitantibus hominū dādo eis fructus suos mare
piscis: ipsa etiam bruta se iuuant. **7°** Septio quā-
ta z qđ mira exempla habemus in hoc. Nam de
deo ipso cum iratus fuerit misericordie recorda-
beris. Qui ex misericordia motus incarnatus sa-
nauit samaritanum vulneribus sauciū: z mi-
sericordia motus sup̄ viduam sanauit filium ex-
z famelicos. 4. milia hominū satiauit. 7. pamb⁹:
ex misericordia abrahāz suscipiebat peregrinos
thobias subueniebat indigentibus spūalit̄ z cor-
poraliter: gregorius magnus angelum suscepit:
martinus xpm vestiuit nudum. Sed z constan-
tinus imperator ex magna misericordia quā ha-
buit ad paruulos occidendos meruit mundari
corporaliter z spiritualiter. Tytus imperator n̄
delis cū sero recordaretur se nihil dedisse: dixit
suis hanc diem p̄didimus: quia nil dedimus zc.
8° Octauo multū cōmendant̄ scripture miseri-
cordiam. Nam dñs dixit p̄ osce. Misericordiā
malo qđ sacrificiū: apls ad timothē. Pietas ad oīa
valet zc. hec pñt dici fructus eius. **Sz z Cicero**
in cōmendationē cesaris ait. Pulla de virtutib⁹
tuis pietate maior est. **9°** Nō tamē oportet om-
nem conclusionē vel materiā p̄ omnes illos mo-
dos extendere: quia nimis eict̄ plixum. **Sz ali-**
quando p̄ plures ex his aliquando p̄ pauciores.
Libri vero optimi sup̄ alios ad dilatandū ma-
terias sūt post bibliam: liber decretorum: textus
sententiarū: moralia beati gregori: augustinus
de ciuitate dei: secunda secūde beati thome quo
ad doctrinalia sūma viciozū z virtutum quo
ad p̄suasua. Quia vero in theologica facultate
z in p̄dicatione locus ab auctoritate primo scri-
pture sacre est maximus. Secūdo auctoritas ca-
nonis. Et tertio doctorum quozū doctrine ap-
probate sūt p̄ ecclesiam. Ideo ad declarationē
dictorum. i. que doctrine sint approbate: nota qđ
habent̄ di. 15. de verbo ad verbū. **Beatus papa**
Sācta romana ecclesia post illas veteris z noui

testamenti scripturas: quas regulariter suscepim²:
etiam has suscipi nō p̄hibet sancta synodus nice/
nam. 3018. patrū in qua condemnatus est arrius
hereticus. Constantinopolitanā ephesinā p̄maz
chalcedonensem. **S**3 et si qua sūt sancta concilia
a sanctis patribus instituta post istoz. 4. auctori/
tatem et custodienda et obseruanda decernimus
Jam nūc subiiciendū est de opusculis sanctorū
patrū: que in ecclesia catholica recipiunt. **O**pul/
cula beati Cypriani epi carthaginensis et marty/
ris. **O**puscula gregozij nazanzeni constantinopo/
litani epi. **O**puscula beati Basilij cappadocem/
epi. **O**puscula beati athanasij epi alexandrini.
Opuscula Iohannis Chrysostomi constantino/
politani epi. **O**puscula beati hilarij pictauiensis
epi. **O**puscula beati ambrosij mediolanensis epi
Opuscula beati augustinij hypponēsis episcopi.
Opuscula beati hieronymi p̄sbyteri. **O**puscula
beati prosperi viri religiosissimi. **E**pistola beati
leonis pape ad flavianū constantinopolitanum
epm. Item opuscula omniū patrū orthodoxoz:
qui nullo a sancta romana ecclesia deuiauerūt:
nec ab eius fidei p̄dicatione se iuncti sūt: sed com/
munionis ipsius gratia dei vsq; ad vltimū uite
sue diem p̄ticipes fuerūt legenda decernimus.
Item decretales epistole quas beatissimi pape
diuersis temporibus ab vrbe romana p̄ diuer/
sorum patrū consultatione dederūt venerabilis
suscipiendū sūt: hec ibi. **S**3 et de decretalib² epi/
stolis dicit sic: di. 19. **S**i romanorū pontificū de/
creto ceteroz opuscula tractatorū approbāt vel
reprobant. Ita vt qd̄ vere aplica sedes approba/
uit bodie teneat acceptū. Et qd̄ illa respuit hac/
tenus inefficax habeat: quanto potius q̄ ipsa pro
catholica fide p̄sanis dogmatib² p̄ varijs et mul/
tipharis ecclie necessitatib² et fidelū morib² di/
uerso tpe p̄scripsit: oī debent honore p̄ferri: hec
ibi. **P**onit adam quosdā alios doctores ecclie
famosos tenere in auctoritate fm̄ locum post
istos canonicos: quib² debet addi Iſidor²: di. 20.
de libellis. et greg². extra de reliqui. et vne. san.
gloriosius. et diony. di. 38. ocs. Et sūt isti Beda al/
cuius rabanus cassiodorus strabus hyſich²
baimo et iuo carnoten. R year. et hug. de scō vic/
toze. Tertiū locū in auctoritate tenet p̄sbi docto/
relq; gentiliū. **N**ā et si fidei catholice veritatem
ignorauerūt: mira tñ et p̄clara quedā dixerūt de
creatore et creaturis vicijs et virtutib²: di. 37. re/
latū. **S**3 et doctrina sci Bernardi fuit approbata
et doctrina sci tho. de aquino p̄ Jo. 22. seu vrbā/
nū in extranaganti. **N**otandū fm̄ hierony. in
plogo galeato q̄ ponit sup libzū regū: q̄ libroz
veteris testamenti hebrei faciūt. 4. ptes. Et pri/
mā appellāt legē que habet in. v. libris. Et pri/
mū dicit genesis hñs. c. 50. Secund² dī exod²
hñs. c. 40. 3. leuitic² hñs. c. 27. 4. numeri hñs. c.
. 25. 5. deuteronomi² hñs. c. 34. **S**ecundā pte
seu ordinē appellant pphetas. Et h3 octo partes
seu libros. Et primus est Josue hñs. c. 24. **S**e/
cundus liber Iudicū hñs. c. 21. et huic libro iudi/
cum anectunt historiā Ruth: qz in dieb² iudicū
facta est. **S**3 latini ponūt hanc vñū libzū p se: et
h3. c. 4. Tertiū ponūt primū et secundū libzū re/
gum in vno volumine: et appellāt samuel. Quar/
tum ponūt tertiū et quartū libzū regū in vno vo/
lumine quē vocant malachim. **S**3 latini ponunt
hos quatuor libros regū in vno volumine. Et
primus eoz h3. c. 31. secundus. c. 24. tertius. c. 22.
quartus. c. 24. quintus liber est isaias hñs. c. 66.
sextus hieremias hñs. c. 52. cui adnectūt lamen/
tationes et libzū Baruch. **S**3 latini lamentatio/
nes faciūt vñū libzū: et habet. c. 4. et baruch a/
liū et habet. c. 6. Septimus e3. echiel hñs. c. 44.
Octauus liber. iz. pphete minores quos ponūt
in vno volumine. **S**3 latini in. iz. libris distinguūt
Et primus est osee hñs. c. 14. Iobē hñs. c. tria
Tertius amos hñs. c. 9. Quartus abdias hñs. c.
. i. Quintus ionas hñs. c. 4. Sextus micheas ha/
bens. c. 7. Septimus naum hñs. c. 3. Octau² aba/
cuch hñs. c. 3. Nonus sophonias hñs. c. 3. Deci/
mus aggeus habens. c. 3. Undecimus zacharias
hñs. c. 14. Duodecimus malachias hñs. c. tria.
Tertiam partē seu ordinē appellant agiogra/
phia. i. sancta scribentia et distinguūt in nouem li/
bros. Primus est Job hñs. c. 42. Secundus da/
uid. i. psalteriū hñs. ps. 150. Tertius est salomon
. i. puerbia ecclesiasten et cantica canticorum. Et
prouerbia habent. c. 31. ecclesiasten. iz. cantica. 8.
Sextus est daniel hñs. c. 12. Septimus paralipo/
menon habens duos libros. Et primus habet. c.
. 29. secundus. 36. Octauus Esdras distinctus in
duos libros. Et primus habet. c. 10. Secundus
qui dicitur neemias habens. c. 13. Nonus hester
habens. c. 14. **Q**uartaz partē quā tñ nō ponūt
ipsi hebrei in canone scripturarū sanctaz: 33 ap/
pellant apocrypha: faciunt de alijs quinq; libris
. i. sapientia habens. c. 19. ecclesiasticus hñs. c. 51.
Judith. hñs. c. 16. Thobias hñs. c. 14. et liber ma/
chabeoz distinctus in duos libros. et primus h3
c. 22. secund². 17. Unde et de his quinq; libris dīc
Hieronymus in plogo super iudith: q̄ auctori/
tas hoz libroz ad roboranda illa q̄ in cōtēctione
veniūt: minus idonea iudicant: sed tñ synod² ni/
cena in numero sanctaz scripturaz legī compu/
tasse: hoc dicit Hieronym² de libro iudith. et idē
de alijs quatuor videt dicendū: et de hoc habe/
tur di. 15. sc̄tā romana in palea. Et idē ē dīc tho.
2^a 2^a. q. 2. Nicholaus de lira sup thobiā. f. q̄ isti nō
sūt tante auctoritatis: q̄ ex dictis eoz posset effi/
caciter argumentari in his que sunt fidei: sicut ex
alijs libris scripture sacre. xnde forte hñt aucto/
ritatē talē q̄lē hñt dicta sanctorū doctorū appro/
bata ab ecclesia: Cui annectūt lamentatōes et libzū
Baruch. **S**3 latini lamentatōes faciūt vñū libzū
et h3. c. 4. et baruch. aliū et h3. c. 5. Nouū testamē/
tū pōt distigui in quatuor partes correspondentes
veteris testamēti p̄tib² fm̄ talē quorūdā diuisio/
nem: qz aliq; libri sūt legales vt. 5. p̄m: quib² coz/
nem: qz aliq; libri sūt legales vt. 5. p̄m: quib² coz/

Titulus.

rudent quatuor euangelia. Primum est mattheus. c. 28. Secundus est marci. c. 16. Tertius est luce. c. 24. Quartus Joannis. c. 21. Alii libri veteris testamenti sunt historiales: ut libri regum ioseph in dicitur et huiusmodi: quibus respondet in nouo testamento apostolorum: quos scripsit lucas: et huiusmodi. c. 28. Alii prophetales: quibus respondet apocalypsis. c. 22. Alii sunt sapientes: ut libri salomonis et sapientia et ecclesiasticus: quibus respondet epistole pauli: et epistole canonice: et epistole candice sunt septem. Prima est iacobi. c. 5. secunda est petri. c. 5. tertia est et petri. c. 2. quarta est iohannis. c. 5. quinta est et iohannis habens. c. 1. sexta est et iohannis habens. c. 1. septima iude habens. c. 1. Epistole pauli sunt quatuordecim. Prima est ad romanos: habens. c. 16. secunda est ad corinthios. c. 16. tertia est et ad corinthios. c. 13. quarta est ad galatas. c. 6. quinta ad ephesios. c. 6. sexta ad philippenses. c. 4. septima ad collo. c. 3. octava ad thessalonicenses. c. 5. nona etiam ad thessalonicenses. c. 3. decima ad timotheum habens. c. 6. Undecima etiam ad timotheum habens. c. 4. Duodecima ad Titum. c. 3. Tertiadecima ad philimonem. c. 1. Ultima ad hebreos habens. c. 13. Qui autem sunt libri apocryphi: declaratur de his. sancta romana. Ubi dicitur in primis ariminensem synodum a constantino celsa re filio constantini congregatam in eternum confitemur esse damnata. Item itinerarium nomine petri apostoli quod appellatur sancti clementis libri. 8. apocryphi. Actus nomine andree apostoli apocryphi. Actus nomine philippi apostoli apocryphi. Actus nomine thome apostoli. Actus nomine petri apostoli apocryphi. Euangelia Thadei apocrypha. Euangelia thome apostoli. Euangelia nomine barnabe apostoli apocrypha. Euangelia nomine petri apostoli. Euangelia nomine bartholomei apostoli. Euangelia nomine andree. Liber de infantia saluatoris apocryphus. Liber de natiuitate saluatoris: et de sancta Maria et de obstetricibus eius. Liber qui appellatur pastoris apocryphus. Libri omnes quos fecit seculum diabolus. Liber qui appellatur fundamentum apocryphus. Liber qui dicitur thesaurus. Liber qui dicitur de filiabus aede apocryphus. Liber qui appellatur actus tede et pauli apocryphi. Pentametrum de christo virginianis versibus copaginatim apocryphum. Liber puerbiorum ab hereticis descriptus apocryphus. Reuelatio quod appellatur pauli apocrypha. Reuelatio thome. Reuelatio stephani. Liber qui appellatur transitus secunde marie. Liber qui appellatur penultima aede. Liber qui appellatur testamentum Job. Liber qui appellatur penultima origenis. Liber de penultima Eypziani. Liber qui appellatur iamne et mambze. Liber qui appellatur sores apostolorum. Liber qui appellatur canonum apostolorum. Liber physiologus ab hereticis descriptus: et beati ambrosii nomine per signatus. Distortia eusebii presbyteri. Opuscula tituliani seu aphricani. Scriptura quod appellatur contradictio salomonis. Philateria coia que non ab angelo: ut illi fingunt: sed magis a demone com-

scripta sunt. Epistola iesu ad abagbarum: passio grieti et iuliete: passio georgii martyris. Itaque opuscula cassiani presbyteri galliarum. Omnia predicta apocrypha: hec ibi. Et dicitur quod opuscula cassiani sunt collationes patrum: et instituta cenobiorum. Et de lepre vicijs que fecit Jo. cassianus. Nam prosperus opuscula approbata sunt: notauit eum de liberi arbitrij et gratie materia in quibusdam locis collationum: et similiter cassiodorus. De ruffino et edidit plures libros: dicitur in dicto. c. sca romana. quoniam beatus hieronymus in aliquibus eum de arbitrij libertate notauit: illa sentimus: quod predictum beatus hieronymus sentire cognouimus: et non solum de ruffino sed et de vniuersis: quos vir memoratus. Hieronymus zelo fidei et religione reprehendit. Et idem de origenis libris. i. quod approbat quod hieronymus de eo approbat: alia cum suo auctore condemnat. Eusebii cronicam et eius ecclesiastice historie libros vsquequaque non dicimus rennuere: Drosium virum eruditissimum collaudamus: sed vultius paschale opus miramur. Actus beati filii: siri vitas patrum pauli antonii et aliorum: quas hieronymus scripsit: legenda decernimus. Scripta de inuentione crucis: et de inuentione capituli Iohannis baptiste: cum ad manus catholicorum venerit: pauli preceat sententia dicentis. Omnia phate et quod bonum est tenere. Hec quoque sanctorum martyrum secundum antiquam consuetudinem in romana ecclesia sine cantela non legantur: ne vel leuis occasio subfannandi in ea orietur: quia et eorum nomina quod scripserunt: penitus ignorant: et ab infidelibus aut dictis supflua aut minus aperta: quod ordo rei fuerit: esse putant: hec ibi. Nota secundum catholicos: quod apocryphus componitur a crysis quod est secretum et apo quod est de. i. occultus et secretus quasi de secretis. i. de numero secretorum. Illa scripta proprie dicuntur apocrypha: quorum origo et auctor ignoratur. Et quibus sint ibi multa vera: tamen non habent in auctoritate propter plura falsa: que ibi continentur. Vel secundum quosdam apocryphus dicitur ab apo: quod est longe: et crysis quod est iudicium: quasi longe a iudicio: vel de quo non potest haberi certum iudicium. Et dicitur dupliciter liber apocryphus: vel quia auctor ignoratur: et veritas patet: et talem recipit ecclesia non ad fidei probationem sed ad morum instructionem: quales sunt: quos ponit hieronymus in prologo super librum regum: de quibus habes. s. vel dicitur apocryphus: quia de eius veritate dubitatur: et tales non recipit ecclesia: et o bis est hic sermo. Hec in catholicos. Et dicitur ad quod huiusmodi apocrypha: quorum auctor ignoratur: et de veritate dubitatur: nulla habet dignitatis auctoritatem. Si tamen legantur vel a quocunque narrentur: virum credi vel non credi debeant: ipsius legentis vel audientis iudicio vel voluntati relinquunt. Legere ergo vel credere que non sunt contra fidem: in dictis libris non videtur prohibuit: cautius tamen est dimittere et precipue in predicatione.